

תפסיר רס"ג

גדד ^{למנחת שבת ושני וחמישי}

וישב יעקב

לו א) פספן יעקוב. פי בלד ספני אביה. פי בלאד פנעאן: ב) והדיא שרח תיאליד יעקוב. למא כאן יוסף אבן סבעה עשר סנה כאן ירעא מע אכזתה אלגנם. וכאן נאשיא.

לו וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: ויתב יעקב. בארע תותבות אבוהי. בארעא דכנען: אלה תלדות

יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בעאן והוא נער את בני בלהה

— רס"י —

יוצא מיוסף שמכלה ושורף את בלם): אלה תולדות יעקב. ואלה של-תולדות יעקב, אלה ישוביהם וגלגוליהם עד שבאו לכלל ישוב. סבה ראשונה יוסף בן שבע עשרה וגוי על ידי זה נתגלגלו וירדו למצרים. זהו אחר פשוטו של-מקרא להיות דבר דבור על אפניו. ומדרש אגדה דורש, תלה הכתוב תולדות יעקב ביוסף מפני כמה דברים, אחת שכל עצמו של-יעקב לא עבד אצל לבן אלא ברחל, ושניה זיו אקונין שליוסף דומה לו, וכל מה שארע ליעקב ארע ליוסף, זה נשטם וזה נשטם, זה אחיו מבקש להרגו וזה אחיו מבקשים להרגו, וכן הרבה בבראשית רבה (סו ט). ועוד נדרש בו וישב בקש יעקב לישב בשלוח, קפץ עליו רגזו שליוסף. צדיקים מבקשים לישב בשלוח אמר הקדוש ברוך הוא לא דין לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוח בעולם הזה: והוא נער. שהיה עושה מעשה נערו, מתקן בשערו ממשמש בעיניו, כדי שיהיה נראה יפה: את בני בלהה. כלומר ורגיל אצל בני בלהה, לפי שהיו אחיו מבזין אותן והוא מקרבן: את דבתם רעה. כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד

לו וישב יעקב וגוי. אחר שכתב לך ישובי עשו ותולדותיו בדרך קצרה, שלא היו ספונים וחשובים לפרש היאך נתישבו וסדר מלחמותיהם איך הורישו את החורים, פרש לך ישובי יעקב ותולדותיו בדרך ארכה כל גלגולי סבתם, לפי שהם חשובים לפני המקום להאריך בהם. וכן אתה מוצא בעשרה דורות שמאדם ועד נח, פלוני הוליד פלוני, וכשבא לנח האריך בו. וכן בעשרה דורות שמנח ועד אברהם קצר בהם, ומשהגיע אצל אברהם האריך בו. משל למרגלית שנפלה בין החול, אדם ממשמש בחול וכוברו בפברה עד שמוצא את המרגלית, ומשמצאה הוא משליך את הצורות מידו ונוטל המרגלית. (דבר אחר וישב יעקב הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה אנה יכנס כל הפשתן הזה, הנה פקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלף ששורף את כלו, כך יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר מי יכול לכבוש את כלן, מה פתיב למטה (פסוק ז) אלה תולדות יעקב יוסף, דכתוב (עוזיכ ס יט) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, ניצוץ

תפסיר רס"ג

וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו
וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דְּבַתָּם רָעָה
אֶל־אֲבִיהֶם: אֵלֶּיךָ תוֹלְדֹת יַעֲקֹב.
יוֹסֵף בַּר שֶׁבַע עֶסְרֵי שָׁנָיִם הָיָה רָעִי עִם
אֲחֻזָּי בְּעַנָּא. וְהוּא רַבִּי. עִם בְּנֵי בְלָחָה.
וְעִם בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אֲבוֹהָי. וְאִתִּי יוֹסֵף יֵת
טְבָהוֹן בִּישָׂא לְאֲבוֹהוֹן: וַיִּשְׁרְאֵל
אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל־בְּנָיו
כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה

מע בני בלהה. ובני זלפה נסוה' אביה. פאתי יוסף בשנאעה רדייה ענהם אלי אביהם: (ג) וכאן אסראיל. יחב יוסף אפת'ר מן גמיעהם. לאנה לה אבן שיכוכה. פצנע לה תונגה' דיבאג: (ד) פלמא ראו אכזתה. אן אביה יחבה אכת'ר מן גמיעהם. שנוה. ולם יטיקו אן יסלמו עליה: (ה) ת'ם אן יוסף ראי רויא (קרי: רואיא). ואכזבר בהא אכזתה.

לוֹ כְּתַנַּת פְּסִים: וַיִּשְׂרָאֵל. רַחֲמִים יֵת יוֹסֵף מִכָּל בְּנוֹהֵי. אָרִי בַר
חַכִּים הוּא לִיָּהּ. וְעַבְד לִיָּהּ כְּתוֹנָא דְפְסִים: וַיִּרְאוּ אֲחָיו
כִּי־אֲתוֹ אֶהָב אֲבִיהֶם מִכָּל־אֲחָיו וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ
וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוּ לְשָׁלֹם: וַחֲזוּ אֲחֻזָּי. אָרִי יֵתִיָּה. רַחֲמִים
אֲבוֹהוֹן מִכָּל אֲחֻזָּי. וַסְנוּ יֵתִיָּהּ. וְלֹא צָבָן לְמַלְלָא עַמִּיָּה שְׁלֹם:
וַיִּחַלְסוּ יוֹסֵף חֵלּוֹם וַיִּגַּד לְאֲחָיו וַיּוֹסְפוּ עוֹד

— רס"י —

לְאָבִיו שְׁהִיּוּ אוֹכְלִין אֲבָר מִן הַחַיִּי וּמִזִּלְזִלִּין
בְּבְנֵי הַשְּׁפָחוֹת לְקָרוֹתָן עֲבָדִים, וְחַשׂוּדִים עַל
הָעֵרִיזוֹת. וּבְשִׁלְשֶׁתָּן לְקָה. עַל אֲבָר מִן הַחַיִּי
(לְטִיל פְּסוּק לֶב) וַיִּשְׁחַטוּ שְׁעִיר עִזִּים בְּמִכְרֹתוֹ.
וְלֹא אֶכְלֹהוּ חַי. וְעַל דְּבָה שְׁסַפֵּר עֲלֵיהֶם
שְׁקוּרִין לְאֲחֵיהֶם עֲבָדִים, (מַכְלִיס קֹה יֵ) לְעַבְד
נִמְכָּר יוֹסֵף. וְעַל הָעֵרִיזוֹת שְׁסַפֵּר עֲלֵיהֶם, (לְכַלֵּן
לֹט) וַתִּשָּׂא אֶשֶׁת אֲדֹנָיו וּגְיָ: דְבַתָּם. כָּל לְשׁוֹן
דְּבָה פְּלִידיִין זַלְטִין [רַכִּילוֹת] כָּל מַה שְׁהִיָּה
יְכוּל לְדַבֵּר בְּהֶם רָעָה הִיָּה מִסְפֵּר: דְּבָה.

לְשׁוֹן (שִׁכ"ש ז י) דוֹבֵב שְׁפָתַי יִשְׁנִים:
ג בֶּן זְקוּנִים. שְׁגִלְד לוֹ לְעַת זְקֻנָתוֹ. וְאוּנְקָלוֹס
תַּרְגָּם בַּר חַכִּים הוּא לִיָּהּ כָּל מַה שְׁלָמַד
מִשֵּׁם וְעַבְר מְסַר לוֹ. דְּבַר אַחַר שְׁהִיָּה זִיו
אֲקוּנִין שְׁלוֹ דוּמָה לוֹ: פְּסִים. לְשׁוֹן כְּלֵי מִלַּת,
כְּמוֹ (מַסְתַּר ח ו) בְּרַפְס וּתְכִלַּת, וְכְמוֹ (שְׁמוּאֵל ז
יג יח) כְּתַנַּת הַפְּסִים, דְּתַמָּר וְאַמְנוֹן. וּמְדַרְשׁ
אַגְדָּה עַל שֵׁם צְרוּתִיו שְׁנִמְכָּר לְפוֹטִיפֵר
וְלְסוֹחָרִים וְלִישְׁמַעְאֵלִים וְלַמְדִּינִים: וְלֹא
יָכְלוּ דַבְּרוּ לְשָׁלֹם. מִתּוֹךְ גְּנוּתָם לְמַדְנֵוּ

תפסיר רס"ג

ואודאדו שנאה לה: ו) אד' קאל להם. אסמעו הד'ה אלרניא (קרי: רואניא) אלתי ראיתדא: ז) כאנא נגרו גרזא פי אלצחרא. וכאן גרזתי וקפת ת'ם אנתצבת. וכאן גרזכם תחיט בהא. ותסגד להא: ח) קאלו לה. אמלכא תתמלך עלינא. או סלטאנא תתסלט עלינא. פאודאדו איציא שנאה לה. עלי אחלאמה ועלי פלאמה: ט) וראי איציא רויא' (קרי: רואניא) אכרי. וקצדא עלי אכיותה. וקאל. הודיא קד

שנא אתו: וחלם יוסף חלמא. וחיו לאחיהי. ואוסיפו עוד סנו יתיה: ויאמר אליהם שמעו-נא החלום הזה אשר חלמתי: ואמר להון. שמעו כען. חלמא הדין דחלמית: והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם-נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין

לאלמתי: והא. אנתנא. מאסרין אסרן בגו חקלא. והא. קמת אסרתי ואף אזדקיפת. והא מסתחרן אסרתכון. וסגדן לאסרתי: ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם-משול תמשל בנו ויוסיפו עוד שנא אתו על-חלמתי ועל-דבריו: ואמרו ליה אחיהי. המלכו את מדמי לממלך עלנא. או שולטן את סביר למשלט בנא. ואוסיפו עוד סנו יתיה. על חלמוהי ועל פתגמוהי: ט ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי

— רש"י —

שבחם, שלא דברו אחת בפיה ואחת בלב: משנה (צבא מניעא כז צ) והא'למות נוטל דברו. לדבר עמו: ז מאלמים אלמים. ומכריו: קמה אלמתי. וקצדה: וגם נצבה. פתרגומו מאסרין אסרון. עמרו, וכן לעמוד על עמדה בזקיפה: ח ועל דבריו. על (סהלס קכו ו) נשא אלמותיו, וכמוהו בלשון דבתם רעה שהיה מביא לאביהם:

תפסיד רס"ג

ראית רויא' (קרי: רואינא)
איציא. כאן אלשמס ואלקמר.
ואחד עשר כוכבא סאגדין לי:
(י) ואד' קצהא עלי אביה
ואכזתה. זגרה אביה. וקאל
לה. מא הדיא אלהויא (קרי:
אלהויאינא) אלתי ראיתהא. הל
נגי. אנא ואמך ואכזתך.
לנסגד לך עלי אלארץ:
(יא) פחסדוה עלי דיאלך
אכזתה. ואבוה חפין פלאמה:
(יב) פמצין אכזתה. לירעו גינם

חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ
וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים
מִשְׁתַּחֲוִים לִי: וְחֹלֵם עוֹד חֲלָמָא
אַחֲרָנָא. וְאַשְׁתַּעֵי יְתִיה לְאַחוּהִי. וְאָמַר.
הֵא חֲלָמִית חֲלָמָא עוֹד. וְהֵא שְׁמַשׁ
וְסִיָּהֲרָא. וְחַד עֶסֶר כּוֹכְבֵיָא סָגְדִין לִי:
וַיִּסְפֹּר אֶל-אָבִיו וְאֶל-
אָחִיו וַיַּגֵּעַר-בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר
לּוֹ מַה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר

חֲלָמַתְּ הֵבֹא נְבוֹא אֲנִי וְאִמְךָ וְאִחֶיךָ
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרְעָה: וְאַשְׁתַּעֵי לְאַבוּהִי וּלְאַחוּהִי. וּנְנַף
בֵּיה אָבוּהִי. וְאָמַר לִיה. מָא. חֲלָמָא הָדִין דְּחֲלָמְתָא. הִמִּיתָא נִיתִי. אָנָא
וְאִמְךָ וְאִחְךָ. לְמַסְגַּד לְךָ עַל אֶרְעָא: וַיִּקְנֵאוּ-בּוֹ אָחִיו
וְאָבִיו שָׁמַר אֶת-הַדְּבָר: וְקִנְיָאוּ בֵּיה אַחוּהִי. וְאַבוּהִי נָטַר יֵת
פַּתְגָּמָא: ⦿ ⦿ (שני) ⦿ וַיִּלְכוּ אָחִיו לְרַעוֹת
אֶת-צֵאן אֲבִיהֶם בְּשָׂכֶם: וְאַזְלוּ אַחוּהִי. לְמַרְעֵי יֵת עָנָא

— כש"י —

מלב בניו שלא יקנאוהו. לכה אמר לו הֵבֹא
נְבוֹא וגו', כִּשְׁם שְׂאֵי אִפְשֶׁר בְּאִמְךָ כֶּף הַשְּׂאָר
הוא בטל: יא שָׁמַר אֶת הַדְּבָר. הִיָּה מִמְתִּין
וּמְצִפָּה מִתִּי יְבֵא. וְכֵן (ישטיח כו ז) שׁוֹמֵר
אֲמוּנָיִם וְכֵן (ויזכ יז טו) לֹא תִשְׁמֹר עַל חֲטָאתֶיךָ.
לֹא תִמְתְּחִין: יב לְרַעוֹת אֶת צֵאן. נְקוּד עַל
אֶת. שְׂלֹא הִלְכוּ אֵלָא לְרַעוֹת אֶת עֲצָמֶיךָ:

י וַיִּסְפֹּר אֶל אָבִיו וְאֶל אָחִיו. לְאַחַר שְׁסָפֵר
אוֹתוֹ לְאַחֵיו חֲזוֹר וְסָפְרוּ לְאַבִּיו בְּפִנְיָהֶם: וַיַּגֵּעַר
בּוֹ. לְפִי שְׁהִיָּה מִטִּיל שְׁנָאָה עֲלֵיו: הֵבֹא
נְבוֹא. וְהֵלֵא אִמְךָ כֶּבֶר מִתְּהָ. וְהוּא לֹא הִיָּה
יֹדֵעַ שְׁהַדְּבָרִים מִגִּיעִין לְבִלְהָה. שְׁגַדְלִתְנוּ
כְּאִמּוֹ. וְרִבּוֹתֵינוּ לְמָדוּ מִכָּאן שְׂאִין חֲלוֹם בְּלֹא
דְּבָרִים בְּטָלִים. וַיַּעֲלֵב נִתְפַּנֵּן לְהוֹצִיא הַדְּבָר

זֶלֶק הַדְּקָרוֹק: יא וַיִּקְנֵאוּ-בּוֹ אָחִיו. קל הַנוֹיָן. וְכֵן לְהַקֵּל כִּי מִשְׁפָּטוֹ לְהַדְּגִישׁ:

שִׁמּוֹ הַמּוֹר (י) וַיַּגֵּעַר-בּוֹ אָבִיו. הַמְנַהֵג לְהַפְרִיד מֵעַט בֵּין תִּיבֵת בּוֹ לְתִיבֵת אָבִיו.

תפסיר רס"ג

אֲבִיהֶם פִּי נֹאבְלוֹס: יג) פִּקְאֵל אִסְרָאֵל לְיוֹסֵף הַיְהוּדִי אֲכֹוֹתֶךָ יִרְעוֹן פִּי נֹאבְלוֹס. תֵּעָאֵל אֲבַעַת' בְּךָ אֱלִיהֶם. קֹאֵל לֵה נַעַם: יד) פִּקְאֵל. אֲמִיץ אֲנִצִּיר. סְלֵאמְהוּ אֲכֹוֹתֶךָ וְסְלֵאמְהוּ אֲלִגְעִם. וְרִדְּ עֲלִי גֹאבֵא. פִּבְעַת' בַּה מִן עֲמֵק חֲבֵרָא. וְאֲתִי נֹאבְלוֹס: טו) וְוֹגְדָה רִגְל. צִיֵּאל בְּצִיֵּאעָדָא. פִּסְאֵלָה. וְקֹאֵל לֵה מֵא תִטְלַב: טז) קֹאֵל אֲנָא אֲטַלַּב אֲכֹוֹתִי. אֲכִפְרְנִי

דְּאָבוּהוֹן בְּשָׁכֶם: יג) וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף הֲלוֹא אֲחִיךָ רַעִים בְּשָׁכֶם לָכֵה וְאֲשַׁלְּחֶךָ אֵלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הַנְּנִי: וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף. הֲלֹא אֶחָד רָעַן בְּשָׁכֶם. אֵיתָא וְאֲשַׁלְּחֶנְךָ לְוֹתְהוֹן: וַאֲמַר לִיה הָאָנָּא: יד) וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ-נָא רְאֵה רְאֵה אֶת-שְׁלוֹם אֲחִיךָ וְאֶת שְׁלוֹם הַצֹּאן

וְהַשְׁבִּנִי דְבַר וַיִּשְׁלַחְהוּ מֵעֵמֶק חֲבֵרוֹן וַיָּבֵא שְׁכֵמָה: וַאֲמַר לִיה. אִיזִיל בְּעֵן חֲזִי. ית שְׁלָם אֶחָד וְיֵת שְׁלָם עָנָא. וְאֲתִיבְנֵי פִתְגָמָא. וְשַׁלְחִיה מִמִּישַׁר חֲבֵרוֹן: וְאֲתָא לְשָׁכֶם: טו) וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בְּשָׂדֵה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה-תְּבַקֵּשׁ: וְאֲשַׁפְחִיה גּוֹבְרָא. וְהָא טְעִי בְּחֻקְלָא. וְשַׁאֲלִיה גּוֹבְרָא. לְמִימַר מָא אֵת בְּעִי: טז) וַיֹּאמֶר אֶת-אֲחִי אֲנִכִי מִבְּקֵשׁ הַגִּידָה-נָא לִי אֵיפֹה הֵם רַעִים: וַאֲמַר. ית אֲחִי אֲנָא בְּעִי. חו בְּעֵן לִי: אִיכָא אֲנּוֹן רַעֲוֹן:

— רס"ג —

בין הבתרים (לטיל טו יג) כי גר ידעה ורעה: ויבא שכמה. מקום מוכן לפרענות, שם קלקלו השבטים, שם ענו את דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד, שנאמר (מ"א י"ז 6) וילך רחבעם שכמה וגו': טו וימצאוהו איש. זה גבריאל שנאמר (דניאל ט כ6) והואיש

יג הנני. לשון עגנה וריונות, נזדרו למצות אביו, ואף על פי שהיה יודע באחיו ששונאין אותו: יד מעמק חברון. והלא חברון בדה, שנאמר (צמדכ יג כ3) ויעלו בנגב ויבא עד חברון, אלא מעצה עמוקה שלאותו צדיק הקבור בחברון, לקים מה שנאמר לאברהם

תפסיד רס"ג

אין הם ירעון: יז) קאל אלרגל רחלו מן הקנא. וסמעתהם יקולון. נמצוי אלי דותן. פמצי יוסף ורא אכזותה. ווגדהם פי דותן: יח) פראוה מן בעיד. וקבל אן יקרב אליהם. אגיתאלוה ליקתלוה: יט) פקאל בעצדהם לבעץ. הודיא צאחב תלך אלאחלאם גאי: כ) פתעאלו אלאן נקתלה. ונטרחה פי בעץ אלאבאר. ונקול וחש רדי אפלה. ונוריה מא יכון מן אחלאמה: כא) פסמעהם ראובן. וכלצה

וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נִסְעוּ מִזֶּה
כִּי שָׁמַעְתִּי אֲמֹרִים נֹלְכָה
דְּתִינָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחֲרֵ
אָחָיו וַיִּמְצְאוּם בְּדֹתָן: וַאֲמַר
גּוֹבְרָא נִטְלוּ מִכָּא. אָרִי שְׁמַעִית דְּאֲמַרִּין.
נִיזִיל לְדוֹתָן. וְאִזְל יוֹסֵף בְּתַר אַחֻוּהִי.
וַאֲשַׁכְּחֹנּוּן בְּדוֹתָן: וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ
מֵרַחֵק וּבְטָרָם יִקְרַב
אֵלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ
לְהַמִּיתוֹ: וַחֲזוּ יְתִיב מֵרַחֵק. וְעַד

לָא קָרִיב לְדוֹתָהוֹן. וַחֲשִׁיבוּ עֲלוּהִי לְמַקְטִלִּיה: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
אֶל-אָחָיו הֲנִיחָה בְּעַל הַחֲלָמוֹת הַלְזָה בָּא: וַאֲמַרוּ
גְּבַר לְאַחֻוּהִי. הָא. מְרִי. חֲלַמְיָא דִּיכִי אָתִי: כ) וְעַתָּה | לְכוּ
וְנַהַרְגֵהוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וַאֲמַרְנוּ חֲתִיבָה
רְעָה אֲכַלְתֶּהוּ וְנִרְאָה מֵה־יְהִיו חֲלָמוֹתָיו: וּבְעֵן
אִיתוֹ וְנִקְטְלִנְיָה. וְנִרְמִינְיָה בְּחַד מִן גּוֹבְיָא. וְנִימַר. חִיתָא בְּשִׁתָּא
אֲכַלְתִּי. וְנַחֲזִי. מָה יְהִי בְּסוֹף חֲלָמוֹהִי: כא) וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן

— רס"ד —

גבריאל: י) נסעו מזה. הסיעו עצמן מן האחזה: נלכה דתינה. לבקש לך נכלי דתות שימיתוף בהם. ולפי פשוטו שם מקום הוא. ואין מקרא יוצא מידי פשוטו: י) ויתנכלו. נתמלאו נכלים וערמומיות:

אָתוּ. כְּמוֹ אֲתוּ. עֲמוּ. כְּלוֹמַר אֵלָיו: כ) וְנִרְאָה מֵה יְהִיו חֲלָמוֹתָיו. אָמַר ר' יִצְחָק מִקְרָא זֶה אָמַר דְּרִשְׁנֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרֵת כֵּן. הֵם אוֹמְרִים נַהַרְגֵהוּ וְהַכְּתוּב מְסִים וְנִרְאָה מֵה יְהִיו חֲלָמוֹתָיו. נִרְאָה דְּבַר מִי יָקוּם אוֹ שְׁלָכְם

תפסיר רס"ג

מן אידיהם. וקאל. לא נקתל
נפסא: כב) תים קאל להם לא
תספכו דם. אטרחהו פי הדיא
אלביר אלדי פי אלבר. ולא
תמדו אידיכם אליה. לקבל
אן יכלצה מן אידיהם. לירדה
אלי אביה: כג) פלמא גא
יוסף אלי אכיתה. סלכו
תוניתה. תוניה אלדיבאג אלתי
עליה: כד) ואכיתה. וטרחהו
פי אלגב. וכאן אלגב
פארגיא. לים פיה מאא

וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא
נִכְנְנוּ נַפְשׁוֹ: וּשְׁמַע רְאוּבֵן. וּשְׁיִזְבִּיָּה
מִיַּדְהוֹן. וַאֲמַר לֹא נִקְטְלָנִיָּה נַפְשׁוֹ:
כַּבּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים | רְאוּבֵן
אֶל-תִּשְׁפְּכוּ-דָם הַשְּׁלִיכוּ
אֹתוֹ אֶל-הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר
בַּמִּדְבָּר וַיֵּד אֶל-תִּשְׁלַחוּ-
בּוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם
לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל-אָבִיו: וַאֲמַר לְהוֹן

ראובן לא תישדון דם. רמו יתיה. לגופא הדין דבמדברא. ויד לא
תישטון ביה. בדיל. לשיזבא יתיה מידהון. לאתבותיה לות אבויה:

כַּבּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים | רְאוּבֵן
אֶל-תִּשְׁפְּכוּ-דָם הַשְּׁלִיכוּ
אֹתוֹ אֶל-הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר
בַּמִּדְבָּר וַיֵּד אֶל-תִּשְׁלַחוּ-
בּוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם
לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל-אָבִיו: וַאֲמַר לְהוֹן

אחיו ויפשיטו את-יוסף את-כתנתו את-

כתנת הפסים אשר עליו: והוה. פד אתא יוסף לות

אחיה. ואשלחו ית יוסף ית כתוניה. ית כתונא דפסי דעלוהי:

כַּד וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין

בו מים: ונסבוהי. ורמו יתיה לגופא. וגופא ריקן. לית ביה מיא:

— כ"י —

יתלה הסרחון אלא בי: כג את כתנתו. זה
חלוק: את כתנת הפסים. היא שהוסיף
לו אביו יותר על אחיו: כד והבור רק אין
בו מים. ממשמע שנאמר והבור רק. איני
יודע שאין בו מים, מה תלמוד לומר
אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים
ועקרבים יש בו:

או שלי. ואי אפשר שיאמרו הם ונראה מה
יהיו חלומותיו מכיון שיהרגוהו בטלו
חלומותיו: כג לא נכנו נפש. מפת נפש זו
היא מיתה: כג למען הציל אותו. רוח
הקודש מעיד על ראובן שלא אמר זאת
אלא להציל אותו, שיבא הוא ויעלנו
משם, אמר אני בכור וגדול שבכלן, לא

תפסיר רס"ג

כח) ת"ם ג'טו ל'יאכלו טעאמא. פרפעו עיונהם ונצ'רו. ואדיא בקאפלה' אעראב. גאיה מן גרש. וגמאלהם מתמלה. כירנב ותר'אק ושאהבלוט. מאר'ין ל'יחדרה אלי' מצר: כו) פקאל יהודה לאכ'ותה. מא אלט'מע. פי אן נקתל אכ'ינא. ונג'טי דמה: כז) תעאלו נביעה לאלאעראב. וידנא לא תבטש פיה. לאנא אכ'ינא פלחמנא. פקבלו מנה אכ'ותה:

כד) וישבו לאכל-לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה: ואסחרו למיכל לחמא.

וזקפו עיניהון וחזו. והא שירת ערבאי. אתיא מגלעד. וגמליהון טעינין. שעף וקטף ולטום. אזלין לאחתא למצרים:

כז) ויאמר יהודה אל-אחיו מה-בצע פי נהרג את-אחינו וכסינו את-דמו: ואמר יהודה לאחוזיה. מא

ממון נתהני לנא. ארי נקטול ית אחונא. ונכסי על דמיה: כח) לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל-תהי-בו כי-

אחינו בשרנו הוא וישמעו אחיו: איתו ונזבנניה לערבאי. וידנא לא תהי ביה. ארי אחונא בסרנא הוא. וקבילו מניה אחוזיה:

— רש"י —

הנמנה עם סמני הקטורת: ולט. לוטס שמו בלשון משנה (שביעית ז ו). ורבותינו פירשוהו לשון שרש טשז ושמו אשטורחז"א (במסכת נדכ ח א): כו מה בצע. מה ממון. כתרגומו: וכסינו את דמו. ונעלים את מיתתו: כז וישמעו. וקבילו מניה. וכל שמיעה שהיא קבלת דברים כגון זה וכגון (לעיל כח ז) וישמע יעקב אל אביו. (שמות כד ז) נעשה ונשמע. מתרגם וקבל וכל שהוא שמיעת האזן. כגון (בראשית ג ח) וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן.

כח ארחת. כתרגומו שירת. על שם הולכי ארה: וגמליהם נשאים וגוי. למה פרסם הכתוב את משאם. להודיע מתן שכרן של צדיקים. שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע. ולזה נזדמנו בשמים שלא יזק מריח רע: נכאת. כל בנוסי בשמים הרבה קרוי נכאת וכן (מ"ז כ יג) ויראם את כל בית נכחה. מרקחת בשמיו. ואונקלוס תרגמו לשון שענה: וצרי. שרף הנוטף מעצי הקטף. והוא (שמות ל ז) נטף.

תפסיד רס"ג

כח) פלמא מד בהם אולאין
אלדגאל אלמדיאנין אלתגאר.
גד'בו יוסף ואצעדוה מן אלגב.
ובאעוה להם בעשרין דרהם.
ואתו בה אלי מצר: כט) פלמא
רגע ראובן אלי אלגב. ואדא
ליס יוסף פיה. פכ'רק תיאבה:
ל) פרגע אלי אכ'תה וקאל.
אד' אלג'לאם ליס הו. ואנא
אלי אין אמצי: לא) פאכ'דו
תונדה יוסף. וד'בחו עתוד מן
אלמאעו. וג'מסוהא פי דמוה:

כח ויעברו אנשים מדינים
סחרים וימשכו ויעלו
את יוסף מן הבור וימכרו
את יוסף לישמעאלים
בעשרים כסף וביאו את
יוסף מצרימה: ועברו גוברי
מדינאי תגרי. ונגדו ואסיקו ית יוסף מן
גופא. וזבינו ית יוסף. לערבאי בעשרין
כסף. ואיתאו ית יוסף למצרים:

כט וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור
ויקרע את בגדיו: ותב ראובן לגופא. והא לית יוסף בגופא.
ובזע ית לבושוהי: ל וישב אל אחיו ויאמר הילד
איננו ואני אנה אני בא: ותב לות אחוהי ואמר. עולימא
ליתוהי. ואנא לאן אנא אתי: לא ויקחו את כתנת יוסף
וישחטו שער עזים ויטבלו את הכתנת בדם:
ונסיבו ית כתונא דיוסף. ונכסו צפיר בר עזי. וטבלו ית כתונא בדמא:

— רס"י —

כט וישב ראובן. במכירתו לא היה שם,
שהגיע יומו לילך ולשמש את אביו. דבר
אחר עסוק היה בשקו ובתעניתו על שבלבל
יצועי אביו: לאנה אני בא. אנה אברח
מצערו שלאבא: לא שער עזים. דמו דומה
לשלאדם: הכתנת. זה שמה, וכשהיא
דבוקה לתבה אחרת כגון (פסוק לא) כתנת
יוסף, (פסוק ג) כתנת פסים, (ויקרא טו ז) כתנת

(שס כז ט) ורבקה שומעת, (שס לז כז)
ושמע ישראל, (שמוט טו יז) שמעתי את
תלונת, כלן מתרגם ושמעו, ושמעת, ושמע.
שמיע קדמי: כח ויעברו אנשים מדינים. זו
היא שירה אחרת, והודיעך הכתוב שנמכר
פעמים הרבה: וימשכו. בני יעקב את
יוסף מן הבור וימכרוהו לישמעאלים,
והישמעאלים למדינים, והמדינים למצרים:

תפסיר רס"ג

לג וישלחו את כתנת הפסים ויביאו אל-אביהם ויאמרו זאת מצאנו הכר-נא הכתנת בנך הוא אם-לא: ושלחו ית כתונא דפסי. ואיתיאו לאבוהון. ואמרו דא אשבחנא. אשתמודע בען. הכתונא דברך. היא אם לא: לג ויפירה ויאמר

לב) ובעתו בהא מע מן אתי בהא אלי אביהם. וקאלו לה קוד וגדנא הדיה. את'בתהא. הל הי תוניה' אבנד אם לא: לג) פאת'בתהא וקאל. הי תוניה' אבני. וחש רדי אפלה. פריסה אפתרס יוסף: לד) פכ'דק יעקוב תיאבה. ושו' מסחא עלי חקויה. וחזן עלי אבנה זמאנא טוילא: לה) פקאם גמיע בגיה ובנאתה ליעאזוה. פאבא

כתנת בני חיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף: ואשתמודעה ואמר כתונא דברי. חיתא בשתא אכלתיה. מקטל קטיל יוסף: לד ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק במתניו ויתאבל על-בנו ימים רבים: וביע יעקב לבושוהי. ואסר שקא בחרציה. ואתאבל על בריה יומין סגיאין: לה ויקמו כל-בניו וכל-בנותיו לנחמו

— רס"י —

השובע ושנתים הרעב כשבא יעקב למצרים הרי עשרים ושתים שנה בנגד עשרים ושתים שנה שלא קים יעקב כבוד אב ואם. עשרים שנה שהיה בבית לבן, ושתי שנים בדרך בשובו מבית לבן, שנה וחצי בסכות וששה חדשים בבית אל וזהו שאמר ללבן לעיל (לא 66) זה לי עשרים שנה בביתך, לי הן, עלי הן, וסופי ללקות בנגדן: לכ וכל בנותיו. רבי יהודה אומר אחיות תאומות נלדו עם כל שבט ושבט ונשאום. רבי נחמיה אומר כנעניות היו, אלא מהו וכל בנותיו, כלותיו, שאין אדם נמנע מלקרוא לכתנו בנו

בד, נקוד כתנת בני. היא זו: חיה רעה אכלתהו. נצנצה בו רוח הקדש, סופו שתתגרה בו אשת פוטיפר. ולמה לא גלה לו הקדוש ברוף הוא, לפי שהחרימו וקללו את כל מי שיגלה, ושתפו להקדוש ברוף הוא עמהם, אבל יצחק היה יודע שהוא חי, אמר היאך אגלה והקדוש ברוף הוא אינו רוצה לגלות לו: לו ימים רבים. עשרים ושתים שנה משפרש ממנו עד שירד יעקב למצרים, שנאמר (פס' 3) יוסף בן שבע עשרה שנה ויגן ויבן שלשים שנה היה בעמדו לפני פרעה, ושבע שני

תפסיד רס"ג

אן יתעאזא. וקאל. בל אנזל
אלי אלתירא ואנא חזין עלי
אבני. ת"ם בכא עליה:
לו) ואלמדניאנין באעוה פי
מצר. לפוטפר כאדם פרעון.
ר"ס אלסייאפין: לח א) וכאן
פי דיאלד אלוקת איציא. אן
יהודה הבט ען אכזותה. פמאל.
אלי רגל עדלמי אסמה חירה:
ב) פראי ת"ם. אבנה רגל

וַיִּמְאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר
כִּי-אֶרְדּוּ אֶל-בְּנֵי אָבִל
שְׁאֵלָה וַיַּבֵּךְ אֶתֹּ אָבִיו:
וְקָמוּ כָל בְּנוֹהֵי וְכָל בְּנִתּוֹתָיִם לְנַחֲמוֹתָיָהּ.
וְסָרִיב לְקַבֵּל תְּנַחֲמוּמִין. וְאָמַר. אָרִי
אֵיחֻת לְוֹת בְּרִי. כִּד אָבִילנָא לְשִׁאוּל.
וּבְכָא יִתִּיה אָבוּהֵי: לו) וְהַמְדָּנִים
מְכָרוּ אֶתֹּ אֶל-מְצָרִים

לְפוֹטִיפֶר סָרִים פֶּרְעָה שֶׁר הַטְּבָחִים: ומדינאי. זבינו

יתיה למצרים. לפוטפר רבא דפרעה. רב קטוליא: פ

לח (רביעי) ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת

אחיו ויט עד איש עדלמי ושמו חירה: והיה
בעדנא ההוא. ונחת יהודה מלות אחוהי. וסטא. לות גברא עדולמא
ושמיה חירה: ב וירא-שם יהודה בת-איש כנעני

רס"י

שאני רואה גיהנם: ויבך אתו אביו. יצחק
היה בוכה מפני צרתו של יעקב, אבל לא היה
מתאבל, שהיה יודע שהוא חי: לו הטבחים.
שוחטי בהמות הפלך:

לח 6 ויהי בעת ההוא. למה נסמכה פרשה
זו לכאן, והפסיק בפרשתו של יוסף, ללמד
שהורידוהו אחיו מגדלתו כשראו בצרת
אביהם, אמרו אתה אמרת למכרו, אלו
אמרת להשיבו היינו שומעים לך: ויט. מאת
אחיו: עד איש עדלמי. נשתתף עמו:
ב כנעני. תגרא:

ולפלתו בתו: וימאן להתנחם. אין אדם
יכול לקבל תנחומין על החי וסבור שמת,
שעל המת נגזרה גזרה שישתכח מן הלב
ולא על החי: ארד אל בני. כמו על בני
והרבה אל משמשין בלשון על, (ש"ז כ 6)
אל שאול ואל בית הדמים, (ש"ס ד 6) אל
הלקח ארון האלהים ואל מות חמיה ואישה:
אבל שאלה. כפשוטו לשון קבר הוא.
באבלי אקבר, ולא אתנחם כל ימי. ומדרשו
גיהנם, סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה
אם לא ימות אחד מבני בחיי מבטח אני

תפסיר רס"ג

וְשֵׁמוֹ שׁוּעַ וַיִּקְרָהּ וַיֵּבֵא
 אֵלֶיהָ: וַחֲזָא תַּמָּן יְהוּדָה. בַּת גָּבֵר
 כְּנַעֲנִי וְשִׁמְיָהּ שׁוּעַ. וְנִסְבָּהּ וְעַל לְוֹתָהּ:
 וַתֵּהָר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא
 אֶת־שְׁמוֹ עֵר: וְעַדִּיאת וַיֵּלֶדֶת
 בֶּרֶךְ. וַקְרָא יֵת שְׁמִיָּהּ עֵר: וַתֵּהָר
 עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא
 אֶת־שְׁמוֹ אוֹנָן: וְעַדִּיאת עוֹד
 וַיֵּלֶדֶת בֶּרֶךְ. וַקְרָת יֵת שְׁמִיָּהּ אוֹנָן:
 וַתִּסָּף עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן
 וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֵה וְהָיָה בְּכֹזִיב בְּלִדְתָּהּ
 אֲתוֹ: וְאוֹסִיפֶת עוֹד וַיֵּלֶדֶת בֶּרֶךְ. וַקְרָת יֵת שְׁמִיָּהּ שְׁלֵה. וְהָוָה בְּכֹזִיב
 כַּד יֵלֶדֶת יֵתִיָּה: וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה לְעֵר בְּכוֹרוֹ
 וְשִׁמְיָהּ תַּמָּר: וְנִסִּיב יְהוּדָה. אֶתְתָּא לְעֵר בּוֹכְרִיָּה. וְשִׁמְיָהּ תַּמָּר:
 וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינָי יְהוָה וַיִּמְתְּהוּ
 יְהוָה: וְהָוָה. עֵר בּוֹכְרִיָּה דִּיהוּדָה. בִּישׁ קָדָם יֵי. וְאַמִּיתִיָּה יֵי:
 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֵּא אֶל־אִשְׁתְּ אַחִיד וַיְבִיֵם

— רש"י —

כ וְהָיָה בְּכֹזִיב. שם המקום. ואומר אני על
 שם שפסקה מלדת נקרא כזיב, לשון (ירמיה
 טו יח) הִיוּ תְהִיָּה לִי כְמוֹ אֶכְזָב, (ישעיה נח יא)
 אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִיָּמָיו, דָּאֵם לֹא כֵן מַה בָּא
 לְהוֹדִיעֵנו. וּבְבְרָאשִׁית רַבָּה (פכ ז) רְאִיתִי

וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שְׁלֵה, פסקת: ז רַע בְּעֵינָי ה'.
 כְּרַעְתוֹ שְׁלֹאֹנָן מִשְׁחִית זְרַעוֹ, שְׁנֹאֲמַר בְּאוֹנָן
 (פסוק י) וַיִּמָּת גַּם אוֹתוֹ, כְּמִיתָתוֹ שְׁלֵעֵר
 מִיתָתוֹ שְׁלֹאֹנָן, וְלָמָּה הָיָה עֵר מִשְׁחִית זְרַעוֹ,
 כְּדִי שְׁלֹא תִתְעַבֵּר וַיִּכְחֹשׁ יִפְתָּהּ:

תפסיר רס"ג

(ט) פֶּעִלָם אונן. אן לִיס אֱלִיהּ
 יִנְסֵב אֶלְנָסֵל. פֶּכָאן אֲדִיא דְכִיל
 אֱלִי זִוְגָה אֲכִיָּה אֶפְסֵד דִּאֶלְדָּ
 עֲלִי אֶלְאֶרֶץ. לֵלֵא יִגְעֵל נִסְלֵא
 לֶאֱכִיָּה: (י) פֶּסֵא עֲנֵד אֶלְלָה מֵא
 פֶּעֵל. פֶּאֲמֵאֲתָה אִיצֵיא:
 (יא) פֶּקֵאל יְהוּדָה לְתִמְרָה פֶּנְתָה
 אֶגְלָסִי אֶרְמֵלָה פִי בֵית אֲבִיךָ.
 אֱלִי אן יִכְפֵר שִׁלָּה אֲבִנִי. לֵאנָה
 קֵאל. כִּילֵא יְמוֹת הוּ אִיצֵיא
 פֶּאֲכִוְתָה. פֶּמִצֵּת תִּמְרָה. וְגִלְסֵת
 בֵּית אֲבִיָּהָ: (יב) תִּים טֵאלֵת
 אֶלְאִיאָם. פֶּמֵאֲתָת אֲבִנָּה שׁוּע

אֶתְּהּ וְהִקֵּם זֶרַע לְאֶחָיִךָ:
 וְאָמַר יְהוּדָה לְאוֹנָן. עוֹל. לֹות אֶתְּת
 אֶחָוֶךָ וַיִּבֶם יְתָהּ. וְאֶקִּים זֶרַע לְאֶחָוֶךָ:
 וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹא לוֹ
 יִהְיֶה הַזֶּרַע וְהָיָה אִם-בָּא
 אֶל-אִשְׁתּוֹ אֶחָיו וְשָׁחַת
 אֶרְצָה לְבִלְתִּי נִתֵּן-זֶרַע
 לְאֶחָיו: וַיֵּדַע אוֹנָן. אֲרִי לֹא עַל שְׂמִיָּה
 מִתְקָרִי זֶרַע. וְהוּי. כִּד עֲלִיל לֹות אֶתְּת
 אֶחָוֶיךָ וּמִחֲבִיל אוֹרְחִיָּה עַל אֶרְעָא.

בְּדִיל דְלֵא לְקִימָא זֶרַע לְאֶחָוֶיךָ: ד וַיֵּרַע בְּעֵינָי יְהוּדָה
 אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּמָּת גַּם-אֹתוֹ: וּבֵאִישׁ. קָדָם יֵי דְעֵבֵד. וְאִמִּית
 אֶף יְתִיָּה: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתַמָּר כַּלְתּוֹ שְׁבִי
 אֶלְמִנָּה בֵּית-אֲבִיךָ עַד-יִגְדֹּל שְׁלָה בְנִי כִי אֲמַר
 פֶּן-יָמוּת גַּם-הוּא כְּאֶחָיו וְתִלְדִּי תַמָּר וְתִשָּׁב
 בֵּית אֲבִיָּה: וְאָמַר יְהוּדָה לְתַמָּר כַּלְתִּיָּה תִיבִי אֶרְמֵלָה בֵּית
 אֲבוּיךָ. עַד דִּירְבִּי שְׁלָה בְרִי. אֲרִי אֲמַר. דְלִמָּא יְמוֹת אֶף הוּא כְּאֶחָוֶיךָ.
 וְאֶזְלֵת תַּמָּר. וַיִּתִּיבֵת בֵּית אֲבוּהָ: וַיִּרְבוּ הַיָּמִים וְתַמָּת
 בֵּת-שׁוּעֵ אִשְׁתּוֹ-יְהוּדָה וַיִּנָּחַם יְהוּדָה וַיַּעַל עַל-

— כש"י —

מִוְהִקֵּם זֶרַע. הִבֵּן יִקְרָא עַל שֵׁם הַמֹּת: בְּקִשׁ שְׁלֵא הִיָּה בְּדַעְתּוֹ לְהַשְׁיֵאָה לוֹ: כִּי
 ט וְשָׁחַת אֶרְצָה. דֵּשׁ מִבְּפָנִים וְזוֹרָה מִבְּחוּץ: אֲמַר פֶּן יָמוּת. מְחֻזָּקֵת הִיא זֹו שְׁיִמוֹתוֹ
 יא כִי אֲמַר וּגִי. כְּלוּמַר דּוּחָה הִיָּה אוֹתָהּ אֲנִשְׁיָה: יב וַיַּעַל עַל גְּזוּזֵי צֵאֲנֹו. וַיַּעַל תַּמְנָתָהּ

תפסיר רס"ג

זוגה יהודה. ותעאזא בעדהא. וצעד אלי גאזוי גענוה הו. וחירה. צאחבה אלעדלמי אלי תמנת: יג) פאכ'ברת תמר וקיל להא. הודיא חמוך. צאעד אלי תמנת ליגז ג'נוה: יד) פנזעת תיאב חזנהא ענהא. ותג'טת באל'מאר ותנקבת. וגלסת פי מנצ'רה עלי טריק תמנת. למא ראת אן שלה קד כפר והי לם תעטא לה זוגה: טו) פראהא יהודה. וחסבהא ממתעה.

גזוי צאנו הוא וחירה רעהו

העדלמי תמנתה: וסגיא

יומ'א. ומיתת בת שוע אתת יהודה. ואתנחם יהודה. וסליק. על גזוי עניה הוא. וחירה. רחמיה עדלמ'אה לתמנת:

ויגד לתמר לאמר הנה

חמיד עליה תמנתה לגז

צאנו: ואתחוא לתמר למימר. הא

חמוך. סליק לתמנת למגז עניה:

ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף

ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על-דרך

תמנתה כי ראתה כי-גדל שלה והוא לא-

נתנה לו לאשה: ואעדיאת לבושי ארמלותה מנה. ואתפסיאת

בעיפא ואתקנת. ויתיבת בפרשות עינים. דעל ארז תמנת. ארי חזת

ארי רבא שלה. והיא. לא אתיהיבת ליה לאתו: טו) ויראה

יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה:

— רס"ג —

לעמוד על גזוי צאנו: יג) עליה תמנתה. ובשמשון הוא אומר (סופטים יד 6) וירד שמשון תמנתה בשפוע הקר היתה יושבת. עולין לה מפאן ויורדין לה מפאן: יד) ותתעלף. כסתה פניה שלא יכיר בה: ותשב בפתח עינים. בפתחת עינים. בפרשת דרכים שעל דרך תמנתה. ורבתינו

זלק הרקדוק: יב) ויעל על גזוי צאנו. השוא שבז"ן נע כי החולם תנועה גדולה (מהר"ם):

שמך המור (ה) ותסר. הנעימה בת"ו.

תפסיר רס"ג

לאנדהא כאנת תג'טי וגההא:
 (טז) פמאל אליהא אלי
 אלטריק. וקאל אן שית אן
 אדכיל אליך. לאנה לם יעלם
 אנדהא פנתה. קאלת מא
 תעטיני. חתי תדכיל אלי:
 (יז) קאל. אנא. אבעת' בגדי מן
 אלג'נם. קאלת. אעטני רהנא
 אלי' אן תבעת' בה: (יח) קאל.
 מא אלדון אלד'י אעטיך.
 קאלת. כ'אתמד ומפתולך.
 ועצאך אלתי פי ידך.
 פאעטאהא ד'אלך. ודכיל
 אליהא וחמלת מנה:
 (יט) פקאמת ומצ'ת. ונזעת

וחזה יהודה. וחשבה פנפקת פרא. ארי
 כסיאת אפהא: טז ויט אליה
 אל-הדרך ויאמר הבה נא
 אבוא אליך כי לא ידע כי
 כלתו הוא ותאמר מה-
 תתן לי כי תבוא אלי:
 וסטא לותה לאורחא. ואמר הבי כען
 איעול לותיך. ארי לא ידע. ארי כלתיה
 היא. ואמרת מא תתין לי. ארי תיעול
 לותי: יז ויאמר אנכי אשלח
 גדי-עזים מן-הצאן ותאמר

אם-תתן ערבון עד שלחך: ואמר. אנא. אשלח גדיא

בר עזי מן ענא. ואמרת. אם תתין משכונא עד דתשלח: יח ויאמר
 מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חתמד
 ופתילך ומטף אשר בידך ויתן-לה ויבא
 אליה ותהר לו: ואמר. מא משכונא דאתין לך. ואמרת.
 עזקתך ושושפך. וחוטך דבידך. ויהב לה. ועל לותה ועדיאת ליה:
 יט ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש

— רס"י —

נתינה, ואף אותן שלהומנה קרובים ללשון
 נתינה הם: יז ערבון. משכון: יח חתמד
 ופתילך. עזקתך ושושפך. טבעת
 שאתה חותם בה, ושמלתך שאתה מתכסה
 בה: ותהר לו. גבורים פיוצא בו. צדיקים
 פיוצא בו:

כשהיתה בבית חמיה היתה צנועה, לפיכך
 לא חשדה: טז ויט אליה אל הדרך. מדרך
 שהיה בה נטה אל הדרך אשר היא בה,
 ובלשון לע"ז דטולוי"י: הבה נא. הכיני עצמך
 ודעתך לכה. כל לשון הבה לשון הזמנה
 הוא, חוץ ממקום שיש לתרגמו בלשון

תפסיר רס"ג

כִּמְאַרְהָא עֵנְהָא. וְלִבְסַת
 תִּיַאב תּוֹנְהָא: (כ) פְּבַעַתִּי יְהוּדָה
 בְּאַלְגָּדִי. מַע צִאחְבָּה אֲלֵעֲדִלְמִי.
 לִיפְתֹךְ אֲלִרְהֹן מִן יַד
 אֲלֵאמְרָאָה. וְלִם יְגִדְהָא: (כא)
 פְּסֹאֵל אֵהֵל מוֹצֵעָהָ וְקֹאֵל.
 אִין אֲלִמְמִתְעָה אֵהֵי פִי מְנַצְרָה
 עֲלִי אֲלִטְרִיק. קֹאֵלוּ. מַא פֹּאנְת
 הֵהנָא קֵט מְמִתְעָה: (כב) פְּרַגַּע
 אֲלִי יְהוּדָה. קֹאֵל לִם אֲגִדְהָא.
 וְאַיְצִיא אֵהֵל אֲלִמוֹצֵעַ קֹאֵלוּ.
 מַא פֹּאנְת הֵהנָא מְמִתְעָה:
 (כג) פְּקֹאֵל יְהוּדָה בַּל תֵּאכְדִי
 לְהָא מְעֹאֹדָא פִּילָא נְצִיר

בְּגִדֵי אֲלִמְנוֹתָהּ: וְקִמַּת וְאַזְלַת.
וְאַעֲדִיאַת עֵיפָה מְנָה. וְלִבְשַׁת לְבוּשֵׁי
אַרְמְלוֹתָהּ: כִּי וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה
אֶת־גִּדֵי הָעֵזִים בְּיַד רַעְיָהוּ
הָעֲדֻלְמִי לְקַחַת הָעֶרְבוֹן
מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מִצֵּאָהּ:
 וְשִׁדְרַת יְהוּדָה יַת גִּדִּיא בְּרַעְיָה. בְּיַד רַחֲמִיָּה
 עֲדֻלְמָאָה. לְמַסֵּב מִשְׁבוּנָא מִיַּדָּא
 דְּאַתְתָּא. וְלֹא אֲשַׁכַּחְתָּהּ: כִּי וַיִּשְׁאַל
אֶת אַנְשֵׁי מְקוֹמָהּ לֵאמֹר
אֵיךְ הַקֹּדֶשֶׁה הוּא בְּעֵינַיִם עַל־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ
לֹא־הִיְתָה בָזָה קֹדֶשֶׁה: וְשֹׂאִיל. יַת אַנְשֵׁי אַתְרָה לְמִימְר.
 אִין מְקַדְשֵׁתָא. דְּהִיא בְּעֵינַיִם עַל אַרְחָא. וְאַמְרוּ. לִית הָכָא מְקַדְשֵׁתָא:
כִּי וַיֵּשֶׁב אֶל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לֹא מִצֵּאתִיָּה וְגַם
אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם אָמְרוּ לֹא־הִיְתָה בָזָה קֹדֶשֶׁה:
 וְתַב לִוְת יְהוּדָה. וְאַמְר לֹא אֲשַׁכַּחְתָּהּ. וְאַף אַנְשֵׁי אַתְרָא אָמְרוּ. לִית
 הָכָא מְקַדְשֵׁתָא: כִּי וַיֹּאמֶר יְהוּדָה תִּקַּח־לָהּ פֶּן נִהְיָה
לְבוֹן הִנֵּה שְׁלַחְתִּי הַגִּדִי הַזֶּה וְאַתָּה לֹא
מִצֵּאתָהּ: וַאֲמַר יְהוּדָה תִּסָּב לָהּ. דְּלִמָּא נְהִי חוּךְ. הָא שְׁדִרִית גִּדִּיא

————— רס"י —————

כִּי הַקֹּדֶשֶׁה. מְקַדְשֵׁת וּמְזַמְנַת לְזִנּוּת: לְאַמַּת דְּבָרֵי הַנֵּה שְׁלַחְתִּי הַגִּדִי הַזֶּה.
 כִּי תִקַּח לָהּ. יְהִיָּה שְׁלָהּ מַה שְׁבִידָה: פֶּן
 נִהְיָה לְבוֹן. אִם תִּבְקַשְׁנָה עוֹד יִתְפָּרְסִם
 הַדְּבָר וַיְהִיָּה גְנָאִי כִּי מַה עֲלִי לַעֲשׂוֹת עוֹד
 לְאַמַּת דְּבָרֵי הַנֵּה שְׁלַחְתִּי הַגִּדִי הַזֶּה.
 לְפִי שְׂרָמָה יְהוּדָה אֶת אֲבִיו בְּגִדֵי עֵזִים,
 שְׁהַטְבִּיל כְּתָנַת יוֹסֵף בְּדָמוֹ, רְמוּזָהוּ גַם
 אוֹתוֹ בְּגִדֵי עֵזִים:

תפסיר רס"ג

אזרא. הודיא קוד בעת'ת הדיא
אלגדי. ואנת לם תגד'הא:
כד) פלמא מוצ'ת ת'לא ת'ה'
אשר. אכ'בר יהודה. וקיל
לה קוד זנת תמר כנתד. והא
הי חאמל מן אל'נא.
קאל. אכ'ר'גוהא פת'חרק:
כה) בינאהא תכ'רג. אד'
בעת'ת אליה וקאלת. מן
אלד'גל אלד'י הדיא אלאעלאק
לה. אנא חאמל. ת'ם קאלת
את'בת למן הדיא אלכ'אתם.
ואלמפתולה ואלע'צא:
כו) פאת'בת יהודה. וקאל קוד
צדקת ודיאלד מני. וד'לד למא

הדין; ואת לא אשכחתה: כו ויהי |
במשלש חדשים ויגד
ליהודה לאמר זנתה תמר
בלתך וגם הנה הרה
לזנונים ויאמר יהודה
הוציאונה ותשרף: והיה
בתלות ירחיא. ואתחוא ליהודה
למימר זניאת תמר בלתך. ואף הא
מעדיא מזנותה. ואמר יהודה, אפקוהא
ותתוקד: כה הוא מוצאת והיא
שלחה אל-חמיה לאמר

לאיש אשר-אלה לו אנכי הרה ותאמר
הכר-נא למי החתמת והפתילים והמטה
האלה: היא מתפקא. והיא שלחת לחמוהא למימר. לגבר דאלין
דיליה. מניה אנא מעדיא. ואמרת אשתמודע פען. דמן עזקתא
ושושפיא. וחוטרא האלין: כו ויבר יהודה ויאמר צדקה

— רס"ג —

דנוה בשרפה: כה הוא מוצאת. להשרף:
והיא שלחה אל חמיה. לא רצתה להלבין
פניו ולומר ממך אני מעברת. אלא לאיש
אשר אלה לו. אמרה אם יודה מעצמו, יודה,
ואם לאו ישרפוני, ואל אלבין פניו. מכאן
אמרו נוח לו לאדם שפילוהו לכבשן האש
ואל ילבין פני חברו ברבים: הכר נא.
אין נא אלא לשון בקשה, הכר נא בוראך
ואל תאבד שלש נפשות: כו צדקה. בדבריה

כד במשלש חדשים. רבו שלראשון ורבו
שלאחרון ואמצעי שלם, ולשון במשלש
חדשים, כהשתלש החדשים, כמו (אסתר ט כג)
ומשלוח מנות, (שעיכ יא יז) משלוח ידם, וכן
תרגם אנקלוס בתלות ירחיא: הרה
לזנונים. שם דבר, מעברת כמו (שמות כה כג)
אשה הרה, וכמו (ש"ש ו י) ברה בחמה:
ותשרף. אמר אפרים מקשאה משום רבי
מאיר בתו שלשם היתה, שהוא כהן, לפיכך

תפסיר רס"ג

מִמְּנֵי כִּי-עַל-כֵּן לֹא-נִתְּתִיָּה
 לְשִׁלְהָ בְּנֵי וְלֹא-יִסָּף עוֹד
 לְדַעְתָּהּ: וְאִשְׁתִּמּוֹדַע יְהוּדָה. וְאָמַר
 זָכָאָה מִנִּי מְעַדְיָא. אָרִי עַל כֵּן לֹא יִהְיֶה
 לְשִׁלְהָ בְּרִי. וְלֹא אוֹסֵף עוֹד לְמַדְעָה:
 כִּי וַיְהִי בַּעַת לְדָתָהּ וְהֵנָּה
 תֵּאוּמִּים בְּבִטְנָהּ: וְהוּהוּ בְּעַדָּן
 מִיִּלְדָּה. וְהָא תִּיּוּמִין בְּמַעְהָא: כִּי וַיְהִי

לם אַזְוֹגָהָא בְּשִׁלְהָ אֲבִנִי. וְלִם
 יְעוּדִי אִיצְיָא אֵן וְיֹאקְעָהָא:
 (כו) וְלִמָּא כָּאן וְקַת וְלֹאֲדָהָא.
 פִּאֲדָא בְּתֵאמִין פִּי בְּטִנָּהָא:
 (כח) פִּלְמָא וְלִדָּתָא אֲכִרְג
 אֲחִדָּהָמָא יִדָּה. פִּאֲכִרְדִּית
 אֲלִקְאֲבִלָּה קִרְמוּזָא. וְעַקְוִדָּת
 עֲלִיָּהָא וְקִאֲלָתָּהּ הִדְיָא כִּרְג
 אֲוֹלָא: (כט) פִּלְמָא רִדִּי יִדָּה כִּרְג
 אֲכִיָּה. פִּקְאֲלָתָּהּ מָא אֲחִסָּן
 נְמוּוּדִי יָא נִאֲמִי. וְאִסְמָאָה פִּרְיָן:

בְּלִדְתָּהּ וַיִּתֵּן-יָד וַתִּקַּח הַמִּילָדָת וַתִּקְשֹׁר עַל-
 יָדוֹ שְׁנֵי לֵאמֹר זֶה יֵצֵא רֵאשִׁנָּה: וְהוּהוּ בְּמִילְדָּה וַיְהִי
 יָדָא. וְנִסְיַבַּת חִיתָא. וְקִטְרַת עַל יְדֵיהָ זְהוּרִיתָא לְמִימְרָא דִּין נִפְק
 קִדְמוּתָא: כִּי וַיְהִי | כְּמִשִּׁיב יָדוֹ וְהֵנָּה יֵצֵא אָחִיו
 וַתֹּאמֶר מַה-פִּרְצָתָּ עֲלֶיךָ פִּרְיָן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פִּרְיָן:
 וְהוּהוּ כִּד אֲתִיב יְדֵיהָ. וְהָא נִפְק אָחוּהִי. וְאָמַרְתָּ. מָא תִּקּוּף סְגִי עֲלֶיךָ
 לְמַתְקָף. וַיִּקְרָא שְׁמִיהָ פִּרְיָן: ל וְאַחַר יֵצֵא אָחִיו אֲשֶׁר עַל-

— כס"י —

(צמדצכ יא כס) וְלֹא יִסְפֹּג. וּמִתְרַגְּמָנָן וְלֹא פִּסְקוּ:
 כִּי בַּעַת לְדָתָהּ. וּבְרַבְקָה הוּא אֹמֵר (כז כז)
 וַיִּמְלָאוּ יְמִיָּהּ לְלִדָּתָהּ לְהִלָּן לְמִלְאִים וּכְפָאן
 לְחִסְרִים: וְהֵנָּה תֵּאוּמִּים. מְלָא, וְלִהְלָן (ככ כז)
 תּוּמִם, חִסְרָא, לְפִי שְׁהָאֲחָד רִשְׁעָא. אֲבָל אֵלֹ
 שְׁנֵיהֶם צְדִיקִים: כִּי וַיִּתֵּן יָד. הוֹצִיא הָאֲחָד
 יָדוֹ לְחוּץ, וְלֹאֲחֵר שְׁקִשְׁרָה עַל יָדוֹ הַשְּׁנִי
 הַחֲזוּרָה: כִּי פִּרְצָתָּ. חֲזַקְתָּ עֲלֶיךָ חֲזַק: ל אֲשֶׁר
 עַל יָדוֹ הַשְּׁנִי. אַרְבַּע יָדוֹת כְּתוּבוֹת כָּאן

מִמְּנֵי. הִיא מְעַבְרַת. וּרְבוּתֵינוּ וְכְרוּנָם
 לְבָרְכָה דְרִשׁוּ שְׁיִצְאָה בַת קוֹל וְאָמְרָה מִמְּנֵי
 וּמֵאֲתִי יֵצֵאוּ הַדְּבָרִים, לְפִי שְׁהִיתָה צְנוּעָה
 בְּבֵית חַמִּיָּה גִזְרֵתִי שְׁיִצְאוּ מִמֶּנָּה מְלָכִים.
 וּמִשְׁבֹּט יְהוּדָה גִזְרֵתִי לְהַעֲמִיד מְלָכִים
 בְּיִשְׂרָאֵל: כִּי עַל כֵּן לֹא נִתְּתִיָּה. כִּי בְּדִין
 עֲשִׂתָּהּ, עַל אֲשֶׁר לֹא נִתְּתִיָּה לְשִׁלְהָ בְּנֵי וְלֹא
 יִסָּף עוֹד. יֵשׁ אֹמְרִים לֹא הוֹסִיף. וַיֵּשׁ
 אֹמְרִים לֹא פִּסַּק וְחִבְרוּ גְבֵי אֶלְדָּד וּמִיִּדָּד

זֶלְק הַדְּקִדּוּק: כִּי וַתִּקַּח הַמִּילָדָת. הַשּׁוֹא שְׁבַמ"ם נַח כִּי אֵין מֵאֲרִיךְ בְּכֹל הַתִּיגָאן וְכוּלְהוּ
 הַמִּילָדָת כּוּוֹתָהּ. וְכ"כ מֵהַר"ב ז"ל בְּשֵׁם בֶּן אֲשֶׁר ז"ל:

יְדוֹ הַשָּׁנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ

זָרַח: וּבִתְרַבּוֹן נִפְקַח אַחֻוּהִי. דְּעַל יְדִיהָ

זְהוּרִיתָא. וַיִּקְרָא שְׁמִיהָ זָרַח: ס

ספרי תימן

(חמישי)

לֵט וַיִּוְסַף הוֹרֵד מִצְרִימָה

וַיִּקְנֶהוּ פוֹטִיפַר סָרִיס

פְּרַעֲהַ שֶׁר הַטַּבָּחִים אִישׁ

מִצְרַיִם מִיַּד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים

אֲשֶׁר הוֹרְדוּהוּ שְׁמָה: וַיִּוְסַף

תפסיד רס"ג
ל) ובעד ד'אלך כ'רג אכיה.
אלדי עלי ידה אלקרמו.
פאסמאה זרח: לט א) ויוסף
הבט בה מצר. פאשתראה.
פוטפר כאדם פרעון. ר'ס
אלסיאפין רגל מצרי. מן יד
אלאעראב. אלדי אחדרוה
אלי ת'ס: ב) וכאן אללה
מע. וכאן רגלא מנגחא.
ואקאם. פי בית מולאה
אלמצרי: ג) פלמא ראי מולאה.
אן אללה מע. וגמיע מא
יעמלה. אללה מנגחה פי ידה:

אתחת למצרים. וזבניה. פוטיפר רבא דפרעה. רב קטוליא גוברא

מצראה. מידיא דערבאי. דאחתוהי לתמן: ויהי יהוה

את-יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו

המצרי: והוה מימרא דיי בסעדיה דיוסף. והוה גבר מצלת. והוה

בבית רבוניה מצראה: וירא אדניו כי יהוה אתו וכל

אשר-הוא עשה יהוה מצליח בידו: וחזא רבוניה.

ארי מימרא דיי בסעדיה. וכל דהוא עביד. יי מצלח בידיה:

— כס"י —

למכירתו של-יוסף לומר לך שבשבילו
הורידוהו מגדלתו. ועוד, כדי לסמוך
מעשה אשתו שלפוטפר למעשה תמר,
לומר לך מה זו לשם שמים אף זו
לשם שמים, שראתה באצטרולוגין שלה
שעתידה להעמיד בנים ממנו ואינה יודעת
אם ממנה אם מבתה: ג כ' ה' אתו. שם
שמים שגור בפיו:

כנגד ארבעה חרמים שמעל עכן שיצא
ממנו. ויש אומרים כנגד ארבעה דברים
שלקח. (יחזק' ז כ"א) אדרת שנער, ושני
חתכות כסף שלמאתים שקלים, ולשון זהב
אחד: ויקרא שמו זרח. על שם זריחת
מראית השני:

ל' 6 ויוסף הורד. חוזר לענין ראשון, אלא
שהפסיק בו כדי לסמוך זריחתו שליהודה

תפסיר רס"ג

וַיִּמְצָא יוֹסֵף חֵן בְּעֵינָיו
 וַיִּשְׂרַת אֹתוֹ וַיִּפְקְדֵהוּ עַל-
 בֵּיתוֹ וְכָל-יֹשֵׁב לֹו נָתַן בְּיָדוֹ:
 וַאֲשַׁכַּח יוֹסֵף רַחֲמִין. בְּעֵינוֹהִי וְשָׁמִישׁ
 יִתְיָהּ. וּמִנִּייהָ עַל בֵּיתֶיהָ. וְכָל דְּאִית לִיהָ
 מְסַר בְּיָדֶיהָ: ה וַיְהִי מֵאִזְ הַפְּקִיד
 אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר
 יֵשׁ-לוֹ וַיְבָרֵךְ יְהוָה אֶת-
 בֵּית הַמִּצְרַיִם בְּגִלְלַת יוֹסֵף
 וַיְהִי בִּרְכַת יְהוָה בְּכָל-אֲשֶׁר יֵשׁ-לוֹ בַּבַּיִת

(ד) וגד חצ'אא ענדה וכד'מה.
 ונפלה עלי' מנזלה. וגמיע מאלה
 געלה פי ידה: ה) ולמא כאן מן
 חין ופלה עלי' מנזלה וגמיע
 מאלה. בארך אללה פי בית
 אלמצרי בסבב יוסף. וכאן
 ברכתה חאלה פי גמיע מאלה.
 פי אלמנאזל ואלצ'יאע:
 ו) ותרך כל מאלה פי ידה. ולם
 יפתקד מן מא מעה שי'א. אלא
 אלטעאם אלד'י יאכלה וכאן
 יוסף. חסן אלחליה ואלמנצ'ר
 גמיעא: ז) ולמא כאן בעד

וּבִשְׂדֵהָ: וְהוּהוּ. מַעֲדָן דְּמִנֵּי יִתְיָה בְּבֵיתֶיהָ. וְעַל כָּל דְּאִית לִיהָ.
 וּבְרִיךְ יְיָ. יֵת בֵּית מִצְרָאָה בְּדִיל יוֹסֵף. וְהוֹת. בְּרַכְתָּא דִּי בְּכָל דְּאִית
 לִיהָ בְּבֵיתָא וּבְחַקְלָא: ו וַיַּעֲזֹב כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ בְּיַד-יוֹסֵף
 וְלֹא-יָדַע אֹתוֹ מְאוּמָה כִּי אִם-הִלָּחַם אֲשֶׁר-
 הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יָפֵה תֹאֵר וַיִּפֶּה מְרֹאָה:
 וּשְׂבַק כָּל דְּלִיָּה בְּיַד דִּי־יוֹסֵף. וְלֹא יָדַע עֲמִיָּה מִדְּעַם. אֲלֵהִין לַחֲמָא
 דְּהוּא אָכִיל. וְהוּהוּ יוֹסֵף. שְׁפִיר בְּרִיָּא וַיָּאִי בְּחֻזָּא:

בספרי תימן

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתֵּשֶׂא אִשְׁתּוֹ-
 (שש"י)

— רש"י —

ד וכל יש לו. הרי לשון קצר, חסר אשר: אלא שדבר בלשון נקייה: ויהי יוסף יפה
 ונלא ידע אתו מאומה. לא הנה נותן תאר. כיון שראה עצמו מושל, התחיל
 לבו לבלום: כי אם הלחם. היא אשתו. אוכל ושותה ומסלסל בשערו. אמר הקדוש

זולק הדקדוק: ויהי יוסף יפה תאר. במארכה לא במקף בספרי ספרד:

תפסיר רס"ג

הדי'ה אלאמור. מדי'ת אמראדה' מולאה. עינאהא ביוסף. וקאלת צ'אגעני: ח) פאבא וקאל להא. הודיא מולאי. לא יערף מעי במא פי אלמנול. וגמיע מאלה קד געלה פי ידי: ט) וליס הו פי הדיא אלבית באפצ'ל מני. ולם יצ'ד עני שי. אלא אנת לאנד' ווגתה. פכ'ף אנצע הדי'ה אלסייה אלעצימה. ואכטי ללה: י) פלמא פלמתה יומא בעד יום. ולם יקבל מנהא. אן ינאם לזקהא ליכון מעדהא:

אֲדַנְיוּ אֶת-עֵינֶיהָ אֶל-יוֹסֵף
וַתֹּאמֶר שֹׁכֵבָה עִמִּי: וְהָוָה.
 בַּתֵּר פִּתְגָמֶיָא הָאֵלִין. וזקפת אתת רבונ'יה. ית עינהא ביוסף. ואמרת שׁוכב עמי: **ה וַיִּמָּאֵן | וַיֹּאמֶר אֶל-**
אִשְׁתּוֹ אֲדַנְיוּ הֵן אֲדַנִּי לֹא-
יָדַע אֶתִּי מִה-בַּיִת וְכָל-
אֲשֶׁר-יֵשׁ-לוֹ נָתַן בְּיָדִי:
 וסריב, ואמר לאתת רבונ'יה. הא רבונ'י. לא ידע עמי מא בביתא. וכל דאית ליה

מסר בדי: ט איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם-אותך באשר את-אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחסאתי לאלהים: לית דרב. בביתא הדין מני. ולא מנע מני מדעם. אלהין יתיך בדיל דאת אתתיה. ואיכדין אעביד. בשתא רבתא הדא. ואחוב קדם יי: **ז וַיְהִי כַּדְבָרָה אֶל-יוֹסֵף**
יוֹם | יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ לְהִיּוֹת
עִמָּה: וְהָוָה. כַּד מְלִילַת עִם יוֹסֵף יוֹם יוֹם. וְלֹא קִבִּיל מִנָּה. לְמִשְׁכָּב
לִוְתָהּ לְמַהוּ עִמָּה: ח וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיִתָּה

— רס"י —

נצטוו על העריות: י לשכב אצל'ה. אכלו בלא תשמיש: להיות עמה. לעולם הבא: יא ויהי כהיום הזה. כלומר ויהי כאשר הגיע יום מיוחד, יום צחוק, יום איד שלקם

ברוך הוא אביר מתאבל ואתה מסלסל בשערה, אני מגרה בך את הדב, מיד ונתשא אשת אדניו וגו'. כל מקום שנאמר אחר סמוך: ט וחסאתי לאלהים. בני נח

תפסיד רס"ג

יא) כאן פי בעין אלאי. דכיל אלי אלבית ליצנע צנאעה כאנת לה. ולם יכון רגל. מן אהל אלבית פיה: יב) פתעלקת בקמיצה. קאילא ציאגעני. פתרד קמיצה פי ידהא. ותרב וכרג אלי אלסוק: יג) פלמא ראת. אנה קוד תרד קמיצה פי ידהא. ותרב אלי אלסוק: יד) דעת באהל ביתהא וקאלת להם. אנצרו פוף גאנא. ברגל עבראני ליתלעב בנא. אתאני ליציאגעני. פנאדית בצות עאל: טו) פלמא סמעני.

**לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ
מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת שֵׁם בַּבֵּית:
וַהֲוֶה פְּיוֹמָא הַדִּין. וְעַל לְבֵיתָא לְמַבְדֵּק
בְּכַתְּבֵי חוּשְׁבָּנִיָּה. וְלִית אָנָּשׁ. מֵאֲנָשֵׁי
בֵּיתָא. תַּמָּן בְּבֵיתָא: יב) וְתַתְּפִשְׁהוּ
בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי
וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בַּיְדָה וַיֵּנֶס
וַיַּעַצ הַחוּצָה: וְאַחַדְתִּיה בְּלִבְשִׁיה.
לְמִימַר שְׂכֹב עִמִּי. וְשִׁבְקִיה לְלִבְשִׁיה
בַּיְדָה. וְעַרְק וּנְפֵק לְשׁוּקָא: יג) וַיְהִי**

**בְּרֹאוֹתָהּ פִּי-עֹזֵב בְּגָדוֹ בַּיְדָה וַיֵּנֶס הַחוּצָה: וַהֲוֶה
כַּד חֲזַת. אַרִי שְׁבַקִּיה לְלִבְשִׁיה בַּיְדָה. וְעַרְק לְשׁוּקָא: יד) וַתִּקְרָא
לְאֲנָשֵׁי בֵּיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא
לָנוּ אִישׁ עֲבָרִי לְצַחֵק בְּנוּ בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב עִמִּי
וְאִקְרָא בְּקוֹל גְּדוֹל: וַקִּרְת לְאֲנָשֵׁי בֵּיתָהּ. וְאַמְרַת לְהוֹן
לְמִימַר. חֲזוּ. אִיתִי לְנָא. גְּבָרָא עֲבָרָא לְחִיכָא בְּנָא. עַל לְוֹתִי לְמִשְׁכַּב
עִמִּי. וַקִּרְת בְּקוֹלָא רָמָא: טו) וַיְהִי כִשְׁמָעוֹ פִּי-הַרִּימֹתִי**

————— רס"י —————

עמה, אלא שגראית לו דמות דיוקנו של-
אביו וכו', כדאיתא במסכת סוטה (דף לו ט):
יִרְאוּ הֵבִיא לָנוּ. הרי זה לשון קצרה,
הביא לנו ולא פרש מי הביאו, ועל בעלה
אומרת בן: עבְרִי. מעבר הנהר, מבני עבְרִי:

שהלכו בלם לבית עבודה ורה, אמרה אין
לי יום הגון להזקק ליוסף כהיום הזה.
אמרה להם חולה אני ואיני יכולה לילך:
לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ. רב ושמואל, חד אמר
מלאכתו ממש, וחד אמר לעשות צרכיו

זולק הדקדוק: יִרְאוּ הֵבִיא לָנוּ. תיבת הביא מלעיל:

תפסיר רס"ג

קוד רפעת צותי ונאדית. תרד
 קמיצה פי ידי. ותרב וכרג אלי
 אלסוק: טז) פודעת קמיצה
 ענדהא. אלי אן דכיל מולאה
 אלי מנזלה: יז) וקאלת לה.
 מתיל הדיא אלקול. אתאני
 אלעבד אלעבראני. אלדי
 גיתנא בה ליתלעב בי:
 יח) פלמא רפעת צותי ונאדית.
 תרד קמיצה פי ידי. ותרב אלי
 אלסוק: יט) פלמא סמע
 פלאמהא אלתי קאלת לה.
 פדיא צנע בי עבדך אשתד
 גיצ'בה: כ) פאכ'דה ונדעה פי

קוֹלִי וַאֲקִרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ
 אֶצְלִי וַיֵּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה:
 וַהֲוֶה בְּד שְׁמַע. אָרִי אַרְיִמִית קְלִי וקְרִית.
 וְשִׁבְקִיה לְלִבְשִׁיה לְוֹתִי וְעָרַק וַיִּנְפֹּק
 לְשׁוּקָא: טז) וַתֵּנַח בְּגָדוֹ אֶצְלָהּ
 עַד-בּוֹא אֲדָנָיו אֶל-בֵּיתוֹ:
 וַאֲחַתְתִּיה לְלִבְשִׁיה לְוֹתָהּ. עַד דְּעַל
 רְבוּנִיה לְבֵיתִיה: יז) וַתְּדַבֵּר אֵלָיו
 כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בֹּא
 אֵלַי הָעֶבֶד הָעֵבְרִי אֲשֶׁר-
 הִבֵּאתָ לָנוּ לְצַחֵק בֵּי:

ומלילת עמיה. כפתגמ'א האלין למימר. על לותי. עבדא עבראה.
 דאיתיתא לנא לחיכא בי: יח) ויהי כהרימי קולי ואקרא
 ויעזב בגדו אצלי וינס החוצה: והוה. בד ארימית קלי
 וקרית. ושבקיה ללבשיה. לותי וערק לשוקא: יט) ויהי כשמע
 אדניו את דברי אשתו אשר דברה אליו לאמר
 כדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו:
 והוה בד שמע רבוניה ית פתגמי אתתיה. דמלילת עמיה למימר.
 כפתגמ'א האלין. עבד לי עבדך. ותקיף רוגזיה: כ) ויקח אדני

— כש"י —

אמרה לו כן, וזהו שאמרה כדברים
 האלה עשה לי עבדך, עניני תשמיש
 כאלה:

טז) אדניו. שליוסף: יז) בא אלי. לצחק בי
 העבד העברי אשר הבאת לנו:
 יט) ויהי כשמע אדניו וגו'. בשעת תשמיש

תפסיד רס"ג

אלסגן. מוצע אסרא אלמלך
מתבוסין. ואקאם תים פי
אלסגן: כא) פכאן אללה מעה.
ומייל לה פצילא. ורזקה
חציאא. ענד רי'ס אלסגן:
כב) חתי געל תחת ידה. גמיע
אלאסרא אלדי פי אלסגן.
וגמיע מא פאנו יצנעו תים. הו
פאן ידברה: כג) וליס רי'ס
אלסגן. ירא ש'א מנכרא עליה.
ממא אללה מעה. ומא יעמלה
אללה מנחה: מ א) וכאן בעד

יוסף אתו ויתנהו אל-בית
הסתר מקום אשר-אסירי
המלך אסורים ויהי-שם
בבית הסתר: ודבר רבניה דיוסף
יתה. ויהביה בבית אסירי. אתרא.
דאסירי מלכא אסירין. והוה תמן בבית
אסירי: כ א) ויהי יהוה את-
יוסף ויט אליו חסד ויתן
חנו בעיני שר בית-הסתר:

והוה מימרא די בסעדיה דיוסף. ונגד ליה חסדא. ויהביה לרחמין.
בעיני רב בית אסירי: כב ויתן שר בית-הסתר
ביד-יוסף את כל-האסירם אשר בבית הסתר
ואת כל-אשר עשים שם הוא היה עשה: ויהב.
רב בית אסירי בידא דיוסף. ית כל אסיריא. דבבית אסירי. וית כל
דעבדין תמן. ממימריה הוה מתעביד: כג אין | שר בית-
הסתר ראה את-כל-מאומה בידו באשר יהוה
אתו ואשר-הוא עשה יהוה מעליח: לית רב בית
אסירי. חזי ית כל סורחן בידיה. בדמימרא די בסעדיה. ודהוה עביד יי
מצלח: פ א) טביעי בספורי תימן א) (שבועי) ב א) ויהי אחר הדברים

• רש"י •

במימריה הוה מתעביד: כג באשר ה'
אתו. בשביל שד' אתו:
מ א) אחר הדברים האלה. לפי שהרגילה

כא ויט אליו חסד. שיהא מקבל לכל
רואי, לשון כלה נאה וחסודה שבמשנה
(כמכות ז ט): כב הוא היה עשה. כתרגומו

תפסיד רס"ג

הד'ה אלאמור. אן סאקי מלך
 מצר ואלכ'צאז אדעבא.
 לסיידהמא מלך מצר:
 (ב) פסכ'ט פרעון עלי' כ'אדמיה.
 ר'יס אלסקאה. ור'יס
 אלכ'צאזין: (ג) וודעהמא פי
 חפי' מנזל ר'יס אלסייאפין. פי
 אלסגן. אלד'י יוסף מחבוס פיה:
 (ד) פוכל ר'יס אלסייאפין יוסף
 עליהמא ל'כ'דמהמא.
 פאקאמא מדה פי אלסגן:
 (ה) אלי' אן ראיא גמיעא רויא

הָאֵלֶּה חֲטָאוּ מִשְׁקָה מֶלֶךְ-
 מִצְרַיִם וְהָאֵפֶה לְאֲדֹנֵיהֶם
 לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם: וַהֲוֶה. בְּתֵר
 פִּתְגָמִיָּא הָאֵלִין. סְרַחוּ. שְׁקִיָּא דְמִלְכָּא
 דְּמִצְרַיִם וְנַחְתוּמָּא. לְרַבּוּנְהוֹן לְמִלְכָּא
 דְּמִצְרַיִם: **וַיִּקְצַף פֶּרְעֹה עַל**
שְׁנֵי סָרִיסָיו עַל שֵׁר
הַמְּשָׁקִים וְעַל שֵׁר הָאוֹפִים:
 ורגיז פרעה. על תריין רברבנוהי. על רב

שְׁקִיָּא וְעַל רַב נַחְתוּמִי: **וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמֶר בֵּית שֵׁר**
הַטְּבָחִים אֶל-בֵּית הַסֵּהר מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף
אֶסּוֹר שָׁם: ויהב יתהון במטרת. בית. רב קטוליא בבית אסירי.
 אתרא. ד'יוסף אסיר תמן: **וַיִּפְקֹד שֵׁר הַטְּבָחִים אֶת-**
יוֹסֵף אֹתָם וַיִּשְׂרֹת אֹתָם וַיְהִיו יָמִים בְּמִשְׁמֶר:
 ומני. רב קטוליא ית יוסף. עמהון ושמיש יתהון. והו יומין במטרא:
וַיַּחְלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלֵילָה
אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמְּשָׁקָה וְהָאֵפֶה

— כ"י —

[אופה]: וַיִּפְקֹד שֵׁר הַטְּבָחִים אֶת יוֹסֵף.
 להיות אתם: וַיְהִיו יָמִים בְּמִשְׁמֶר. שנים
 עשר חדש: כ וַיַּחְלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם. וַיַּחְלְמוּ
 שְׁנֵיהֶם חֲלוֹם, זֶה פְּשׁוּטוֹ, וּמִדְּרָשׁוֹ כֹּל אֶחָד
 חֵלֶם חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם, שְׁחֵלֶם אֶת חֲלוֹמוֹ וּפְתָרוֹן
 חִבְּרוֹ, וְזֶהוּ שְׁנֵי אֲמָר (פסוק טז) וַיֵּרָא שֵׁר
 הָאוֹפִים כִּי טוֹב פְּתָר: אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ.

אותה ארוחה את הצדיק בפי כלם לדבר בו
 ולגנותו, הביא להם הקדוש ברוך הוא
 סרחהם שלא לו שיפגו אליהם ולא אליו, ועוד
 שתבוא הרחה לצדיק על ידיהם: חטאו. זה
 נמצא זבוב בפנילי פוטירין שלו, וזה נמצא
 צרור בגלוסקין שלו: וְהָאֵפֶה. את פת המלך
 ואין לשון אפיה אלא בפת, וזלע"ז פיסטור

תפסיד רס"ג

(קרי: רואינא). כל ואחד חודה פי לילה ואחדה. וכאן חלם כל ואחד חסב תפסידה. אלסאקי ואלכ'באז. אלדין למלך מצר. אלמאסורין פי אלסגן: ו) פדכיל אליהמא. יוסף באלג'דאה. וראי' וגוהקמא כאלחין: ז) פסאל כ'אדמי פרעון. אלדי מעה פי חפיץ. בית מולאה קאילא. מא באל וגוהקמא מתג'יירדה אליום: ח) קאלו לה. ראינא רוינא (קרי: רואינא). וליס להא מפסר. קאל להמא. אן אלספאסיר ללה. לפן קצוהא עלי: ט) פקץ ר'יס אלסקאה. רויאה (קרי: רואיאה) עלי יוסף. וקאל.

אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֵּהר: וְחִלְמוּ
חֲלֵמָא תְרוּיְהוֹן. גְּבַר חֲלֵמִיָּה בְּלִילִיָּא חַד.
גְּבַר כְּפוּשְׁרֵן חֲלֵמִיָּה. שְׁקִיָּא וְנַחְתוּמָּא.
דְּלִמְלֵכָא דְּמִצְרַיִם. דְּאֲסִירִין בְּבֵית
אֲסִירִי: וַיָּבֵא אֲלֵיהֶם יוֹסֵף
בְּבִקְרָא וַיֵּרָא אֹתָם וְהֵנֵם
זֹעֲפִים: וְאָתָּא לוֹתְהוֹן. יוֹסֵף בְּצַפְרָא.
וַחֲזָא יְתְהוֹן. וְהָא אַנּוּן נְסִיסִין:
וַיִּשְׁאַל אֶת־סְרִיסֵי פְרַעֲה
אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית
אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פָּנִיכֶם

רְעִים הַיּוֹם: וּשְׂאִיל יְת רַבְרְבֵי פְרַעֲה. דְּעַמִּיָּה בְּמִטְרַת. בֵּית
רְבוּנִיָּה לְמִימַר. מְדִין. אֲפִיכּוֹן בִּישִׁין יוֹמָא דִּין: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
חֲלוֹם חֲלָמְנוּ וּפְתָר אֵין אִתּוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
יוֹסֵף הֲלוֹא לְאֱלֹהִים פְּתָרְנִים סִפְרוּ־נָא לִי:
וַאֲמָרוּ לֵיה. חֲלֵמָא חֲלֵמְנָא. וּפֶשֶׁר לִית לֵיה. וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף. הֲלָא מִן
קָדָם יי פֶּשֶׁרֵן חֲלֵמִיָּא. אֲשֶׁתְּעוּ כְּעַן לִי: וַיֹּסֶפֶר
שׂר־הַמִּשְׁקִים אֶת־חֲלָמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ
בְּחִלּוּמֵי וְהִנֵּה־גֹפֶן לְפָנַי: וְאֲשֶׁתְּעִי רַב שְׁקִי. יְת חֲלֵמִיָּה

— רס"ג —

כל אחד חלם חלום הדומה לפתרון העתיד לבא עליהם: וזעפים. עצבים כמו (מ"א כ מג)

תפסיד רס"ג

ראית כאן. גפן בין ידי: י) ופי אלגפן תילאתיה קציבאן. והי כמא פרעת וצעד נוארהא. ונציאת ענאקידהא וצארת ענבא: יא) וכאן כאס פרעון פי ידי. פאכידת אלענב ועצרתה פיה. ונאולתה לה: יב) קאל לה יוסף. הדיא תפסירה. תילאתיה קציבאן תילאתיה איאם: יג) אלי תילאתיה איאם. יד'כרד פרעון. וירדד אלי

ליוסף. ואמר ליה. בחלמי. והא גופנא קדמי: **ובגפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה נצה הבשילו אשכלתיה ענבים:** ובגופנא תלתא שבשין. והיא פד אפרחת אפיקת לבלבין אניצת נץ. בשילו אתפלהא הו ענבין: **וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים**

ואשחט אתם אל-כוס פרעה ואתן את הכוס על-כף פרעה: וכסא דפרעה בידי. ונסיבית ית ענביא. ועצרית יתהון לכסא דפרעה. ויהבית ית כסא על ידא דפרעה: **ויאמר לו יוסף זה פתרגו שלשת השרגים שלשת ימים הם:** ואמר ליה יוסף. דין פושרניה. תלתא שבשין. תלתא יומין אנון: **בעוד | שלשת ימים ישא פרעה את ראשו והשיבך על-כנך ונתת כוס-פרעה**

— כס"י —

גומל יתיה נצה, וכתוב (צמדכ יז כג) ויוצא פרח, והדר ויצץ ציץ: יא **ואשחט**. כתרגומו ועצרית, והרבה יש בלשון משנה: **יש שלשת ימים הם**. סימן הם לך לשלשת ימים, ויש מדרשי אנדה הרבה: יג **ישא פרעה את ראשו**. לשון חשבון, כשיפקוד שאר עבדיו לשרת לפניו בסעודה ימנה אתך עמיהם: **כנך**. בסיס שלך ומושבך:

סר ונעף (מיככ ז ט) ועף ה' אשא: **י שריגם**. ומורות ארכות שקרין וידיין כלטי: **והיא כפרחת**. דומה לפורחת. והיא כפורחת נדמה לי בחלומי כאלו היא פורחת, ואחר הפרח עלתה נצה ונעשה סמדר, אישפני"י כלטי. ואחר כף הבשילו והיא פד אפרחת אפיקת לבלבין, עד כאן תרגום שלפורחת. נץ גדול מפרח, כדכתיב (ישעיכ יח ה) ובוסר

תפסיר רס"ג

בִּידוֹ כַּמְשַׁפֵּט הָרֵאשׁוֹן

אֲשֶׁר הָיְתָה מִשְׁקָהוּ: בְּסוֹף

תִּלְתָּא יוֹמִין. ידְכַרְנָךְ פִּרְעָה. וְיִתְיַבְנָךְ עַל שְׁמוֹשָׁךְ. וְתִתִּין כָּסָא דְפִרְעָה בְיָדֶיהָ.

כְּהִלְכָתָא קְדַמִּיתָא, דְהָוִיתָא מִשְׁקֵי לֵיהּ:

כִּי אִם-זְכַרְתָּנִי אֶתְךָ

כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ וְעָשִׂיתָ-נָא

עִמָּדִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתָּנִי

אֶל-פִּרְעָה וְהוֹצֵאתָנִי

מִן-הַבַּיִת הַזֶּה: אֵלֶיךָ תִּדְכַרְנִי

עִמָּךְ. כִּד יִיטַב לָךְ. וְתַעֲבִיד בְּעֵן עַמִּי טִיבוֹ. וְתִדְכַר עָלַי קְדָם פִּרְעָה.

וְתִפְקַנְנִי מִן בַּיִת אֲסִירֵי הַדִּין: כִּי-גִנַּב גִּנְבֹתִי מֵאֶרֶץ

הָעֵבְרִים וְגַם-פֹּה לֹא-עָשִׂיתִי מְאוּמָה כִּי-שָׁמוּ

אֹתִי בַּבּוֹר: אֲרִי מִגִּנַּב גִּנְיַבְנָא. מֵאֶרֶע עֵבְרָאִי. וְאִף הִכָּא לֹא

עֲבַדִּית מְדַעַם. אֲרִי מִנִּיאוּ יָתִי בְּבֵית אֲסִירֵי: וַיֵּרָא שֶׁר

הָאֵפִים כִּי טוֹב פָּתַר וַיֹּאמֶר אֶל-יוֹסֵף אֶף-אֲנִי

בְּחַלּוּמֵי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סִלֵּי חֲרִי עַל-רֵאשֵׁי: וְחִזָּא

רַב נְחֹתוּמֵי אֲרִי יָאוֹת פֶּשֶׁר. וַאֲמַר לְיוֹסֵף. אִף אֲנִי בְּחַלְמִי. וְהָא.

— רס"ג —

יד כִּי אִם זְכַרְתָּנִי אֶתְךָ. אֲשֶׁר אִם זְכַרְתָּנִי טו סִלֵּי חֲרִי. סִלִּים שְׁלֹשָׁה קְלוֹפִים עֲשׂוּיִם
 אֶתְךָ מֵאֲחֵר שְׁיִיטַב לָךְ כְּפִתְרוֹנִי: וְעָשִׂיתָ נָא חוֹרִין חוֹרִין, וּבְמִקוּמְנִי יֵשׁ הַרְבֵּה, וְדַרְךְ
 עִמָּדִי חֶסֶד. אִין נָא אֵלֶּא לְשׁוֹן בְּקִשָּׁה: מוֹכְרֵי פֶת בְּסַנִּין שְׁקוּרִין אוֹבְלִידִי"ש לְתַתָּם

זוֹלָךְ הַדְּקִדּוּק: טו כִּי שָׁמוּ אֹתִי בַּבּוֹר. לַחֹד מְלַרַע וְסִי' ש(מ)תְּנִי בַּבּוֹר תַּחֲתִיּוֹת (מִדְרָגָה):

תִּלְתָּא סְלִין דְּחִירוּ עַל רִישֵׁי:
וּבִסְל הָעֲלִיזוֹן מִכָּל
מֵאֲכַל פְּרֻעָה מַעֲשֵׂה אִפֶּה
וְהָעוֹף אֲכַל אֶתְּם מִן־הַסֵּל
מֵעַל רִאשֵׁי: וּבִסְלָא עֲלָאָה. מִכָּל.
 מִיכָלָא דְּפֻרְעָה עוֹבֵד נַחְתּוּם. וְעוֹפָא.
 אָכִיל יְתְּהוֹן. מִן סְלָא מֵעֲלוֹי רִישֵׁי:
וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה
פְּתָרְנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסֵּלִים
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: וְאַתִּיב יוֹסֵף

תפסיד רס"ג
 תִּלְאָתִי סְלָאֵל חוּאֲרִי עֲלוֹי
 רִאֲסִי: יז) וּפִי אֲלֻסְלָה אֲלֻעֲלִיא.
 מִן גְּמִיעַ טַעָאֵם פֻּרְעוֹן מִן מֵא
 יִצְנַעָה אֲלֻכִּיבָאזו. וְכִפְאֵן אֲלֻפִּיר
 יֵאֲכַל מִנְהָא. מִן אֲלֻסֵּל מִן פּוֹק
 רִאֲסִי: יח) פֻּאָגָאבָה יוֹסֵף וְקֵאל.
 הֲדִיא תִּפְסִירָה תִּלְאָתִי סְלָאֵל.
 תִּלְאָתִי־הִי אֵיאֵם: יט) אֲלוֹי
 תִּלְאָתִי־הִי אֵיאֵם. יִנּוּעַ פֻּרְעוֹן
 רִאֲסֵד עַן בְּדִנְךָ. וַיִּצְלַבְדֵּךְ עֲלוֹי
 כִּשְׁבָה. וַיֵּאֲכַל אֲלֻפִּיר מִן
 לַחֲמֹד: כ) פְּכֵאֵן פִּי אֲלוֹיִם
 אֲלֻת־אֲלֻתִּי. וְהוּוּ מֵתִל יוֹם וְלֵאד
 פֻּרְעוֹן. צִנַּע מִגְּלֻסָא לְגְמִיעַ

וַאֲמַר. דִּין פּוֹשְׁרֵנִיָּה. תִּלְתָּא סְלִין. תִּלְתָּא יוֹמִין אֲנּוֹן: יט) **בְּעוֹד**
שְׁלֹשֶׁת יָמִים יֵשָׂא פְּרֻעָה אֶת רֵאשֶׁךְ מֵעֲלֶיךָ
וְתִלָּה אֹתְךָ עַל־עֵץ וְאֲכַל הָעוֹף אֶת־בְּשָׂרְךָ
מֵעֲלֶיךָ: בְּסוֹף תִּלְתָּא יוֹמִין. יַעֲדִי פֻרְעָה יְתִי רִישֶׁךְ מִנְךָ. וַיִּצְלוֹב יְתִךְ
 עַל צְלִיבָא. וַיִּכּוֹל עוֹפָא. יְתִי בְּשָׂרְךָ מִנְךָ: * **וַיְהִי | בַּיּוֹם**
הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הֵלְדַת אֶת־פְּרֻעָה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה
לְכָל־עַבְדָּיו וַיֵּשֶׂא אֶת־רֵאשׁ | שַׁר הַמִּשְׁקִים
וְאֶת־רֵאשׁ שַׁר הָאֲפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו: וְהוּוּ בַּיּוֹמָא

* יַעַן מִתְחַלְחֵלִים מִפְּעוּרֵי מִכָּאֵן.

בַּאֲוֹתֵן סְלִים: כ) יוֹם הֵלְדַת אֶת פְּרֻעָה. יוֹם
 לִידְתוֹ. וְקוֹרִין לוֹ יוֹם גִּינוּסְיָא. וְלִשׁוֹן הֵלְדַת.
 לְפִי שְׂאִין הוֹלֵד גֵּלֵד אֲלֵא עַל יְדֵי אַחֲרִים
 שְׁהִיָּה מִנְלֵדַת אֶת הָאִשָּׁה. וְעַל כֵּן הִחִיָּה
 נִקְרָאת מִנְלֵדַת. וְכֵן (יִמְזַקֵּל טז ז) וּמוֹלְדוֹתֶיךָ

תפסיד רס"ג

קנאודה. פד'כר ר'יס אלסקאה. ור'יס אלכ'באזין פי מא בינהם: כא) פאמר בר' ר'יס אלסקאה אלי סקיה. פנאולה פאסה: כב) וצלב ר'יס אלכ'באזין. כמא פסר להמא יוסף: כג) פנסי ר'יס אלסקאה. יוסף ולם יד'כרה:

תליתא. יום בית ולדא דפרעה. ועבד משתאי לכל עבדוהי. ואדכר. ית ריש רב שקי. וית ריש. רב נחתומי פגו עבדוהי: **עפטיד** כא **וישב את- שר המשקים על-משקהו ויתן הכוס על-כף פרעה:** ואתיב. ית רב שקי על שקיותיה.

ויהב פסא על ידא דפרעה: **כב** ואת שר האפים תלה באשר פתר להם יוסף: וית. רב נחתומי צלב. כמא דפשר להון יוסף: **כג** ולא זכר שר-המשקים את-יוסף וישבחהו: ולא אדכר רב שקי. ית יוסף ואנשייה: **פ פ פ**

ק'יב פיסוקים סימן בק"ט

— רס"י —

(צמדכר 6 3) שאו את ראש, לשון מנן: שנים, שנאמר (תכליס מ 6) אשרי הגבר אשר כג ולא זכר שר המשקים. בו ביום: שם ה' מבטחו ולא פנה אל ר'הבים, ולא בטח על מצרים הקרוים (ישעיה לז) ר'הב: וישבחהו. לאחר מכן. מפני שתלה בו יוסף בטחונו לזכרו. הזקק להיות אסור עוד שתי

חסלת פרשת וישב

ברכה ראשונה שקודם ההפטרות

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. אשר בחר, בנביאים טובים. ורצה בדבריהם, הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה. הבוחר בתורה, במשה עבדו, וב'ישראל עמו. ובנביאי, האמת והצדק: (אמ)

הפטרות דויטש יעקב

בעמוס סימן ב

כה אמר יהוה על-שלשה פשעי ישראל ועל- ארבעה לא אשיבנו על-מכרם בפסך צדיק

וְאֲבִיוֹן בְּעִבּוֹר נַעֲלִים: פֶּדֶן, אָמַר יי. עַל תְּלַתָּא, חוֹבֵי יִשְׂרָאֵל.
 וְעַל אַרְבַּעָא, לֹא אֲשַׁבּוֹק לְהוֹן. עַל דְּזַבִּינוּ בְּכֶסֶף, זָכְאִין; וְחֻשְׁבִּיאַ,
 בְּדִיל דִּיחֲסָנוּן: ב השֹׁאֲפִים עַל-עַפְרָא אֶרֶץ בְּרֹאשׁ דְּלִים
 וְדַרְדַּךְ עֲנוּים יִטּוּ וְאִישׁ וְאָבִיו יִלְכוּ אֶל-הַנְּעֻרָה לְמַעַן חַלֵּל
 אֶת-שֵׁם קִדְשֵׁי: דְּשִׁיטִין בְּעַפְרָא דְאַרְעָא, רִישׁ מִסְבִּינְיָא. וְדִין
 חֻשְׁבִּיאַ, מִסְטָן. וְגַבְר וְאַבּוּהֵי. אֲזִלִין, לֹת עוֹלִימְתָא. בְּדִיל לְאַחֲלָא, יֵת
 שְׂמָא דְקִדְשֵׁי: ג וְעַל-בְּגָדִים חֲבָלִים יִטּוּ אֶצֶל כָּל-מְזַבַּח וַיִּזַּן
 עֲנוּשִׁים יִשְׁתּוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם: וְעַל שִׁינֵין דְּמִשְׁכָּן, מִסְחָרִין.
 בְּסִטְרָא, כָּל אִיגוּרֵיהוֹן. וְחִמְרָא אֲנָסָא, שְׁתַּן. בֵּית, טְעוּתְהוֹן: ד וְאֲנָכִי
 הַשְּׂמַדְתִּי אֶת-הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כָּגְבַה אֲרָזִים גְּבָהוּ
 וְחֶסֶן הוּא כְּאֱלוֹנִים וְאֲשַׁמִּיד פְּרִיו מִמֶּעַל וְשָׂרְשׁוֹ
 מִתַּחַת: וְאֲנָא. שִׁיִּצִיתִי יֵת אֲמֹרָא, מִן קְדָמֵיהוֹן. דְּכִרוּם אֲרָזִין, רוּמֵיה.
 וְחֶסֶן הוּא, כְּבִלוּטִין. וְשִׁיִּצִיתִי אֲבִיָּה, מִלְּעִילָא. וְשָׂרְשׁוּהִי, מִלְּרַע:
 ה וְאֲנָכִי הֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֵלֶיךָ אֶתְכֶם
 בְּמִדְבַר אַרְבָּעִים שָׁנָה לְרִשְׁתָּא אֶת-אֶרֶץ הָאֱמֹרִי: וְאֲנָא.
 אֲסִיקִית יִתְכוּן, מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם. וְדַבְרִית יִתְכוּן בְּמִדְבַרָא, אַרְבַּעִין שָׁנִין.
 לְמִירַת, יֵת אֶרֶץ דְּאֲמֹרָא: וְאֶקִּים מִבְּנֵיכֶם לְנָבִיאִים
 וּמִבְּחֹרֵיכֶם לְנֹזְרִים הָאֶף אֵין-זֹאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֹאֵם-
 יְהוָה: וְאֶקִּימִית מִבְּנֵיכֶם, לְנָבִיאִין. וּמַעוֹלֵימִיכֶם, לְמַלְפִּין. הָאֶף לִית דָּא.
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמַר יי: וְתִשְׁקוּ אֶת-הַנֹּזְרִים יִזֵּן וְעַל-הַנְּבִיאִים
 צוֹיִתֶם לֵאמֹר לֹא תִנָּבְאוּ: וְאֲטַעִיתוּן יֵת מִלְּפִיכֶם, בְּחִמְרָא. וְעַל
 נְבִיאַא, פְּקִידְתוֹן לְמִימְרָא. לֹא תִתְנַבּוּן, נְבוּאָה: ח הִנֵּה אֲנָכִי מַעֲיִק

זולק הדקדוק: ג חבליים. הלמ"ד רפה, גם בירושלמיים וכ"ד גדול:

שמו המור (י) האף אין-זאת. המנהג להפריד בקריאה בין מלת האף למלת אין.

תַּחֲתֵיכֶם כַּאֲשֶׁר תַּעֲיִק הַעֲגֹלָה הַמְּלֵאָה לָּהּ עֲמִיר: הָאֲנָא
 מִיְתֵי עֲלִיכּוֹן עָקָא, וּמַעֲיִק לְכוּן בְּאַתְרוּכוֹן. כְּמָא דְפִיקָא, עֲגֹלְתָא דְטַעֲנָא
 לָהּ, עֲמִירָא: ט וְאֶבְד מָנוּס מְקַל וְחֻזֵק לֹא-יֵאֲמִין כַּחוּ וְגִבּוֹר
 לֹא-יִמְלֹט נַפְשׁוֹ: וַיִּבַד בֵּית עִירוּקִי, מִדְּקַלִּיל. וּדְתַקִּיף, לֹא יִחְסִין
 חִילִיָּהּ, וְגִבֵּר, לֹא יִשְׁיִיב נַפְשִׁיהּ: ז וְתַפֵּשׁ הַקֶּשֶׁת לֹא יַעֲמֹד וְקַל
 בְּרַגְלָיו לֹא יִמְלֹט וְרִכְבּ הַסּוּס לֹא יִמְלֹט נַפְשׁוֹ: וְאֶחִיד
 קִשְׁתָּא, לֹא יָקוּם. וּדְקַלִּיל בְּרַגְלוֹהִי, לֹא יִשְׁתִּיב. וְרִכִּיב סְסִיא, לֹא
 יִשְׁיִיב, נַפְשִׁיהּ: ח וְאֵמִין לְבוֹ בְּגִבּוֹרִים עָרוֹם יָנוּס בַּיּוֹם-
 הַהוּא נְאֻם-יְהוָה: וּדְתַקִּיף לְבִיָּהּ, בְּגִבְרִיא. עֲרֻטְלָאָהּ, דְּלֹא זִין.
 יַעֲרוֹק בְּעַדְנָא הַהוּא, אָמַר יי: יב שְׁמַעוּ אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
 דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּל-הַמְּשַׁפְּחָה אֲשֶׁר
 הֵעֲלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: קַבִּילוּ, יְת פַּתְגָּמַי הַדִּין. דְּגִזֵּר יי.
 עֲלִיכּוֹן, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל, כָּל זִרְעֵיתָא. דְּאֶסְיִקִיתָ. מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם,
 לְמִימְרָא: יג רַק אֶתְכֶם יִדְעָתִי מִכָּל מְשַׁפְּחוֹת הָאָדָמָה
 עַל-כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֶת כָּל-עוֹנְתֵיכֶם: לְחֹדֶר, בְּכוּן
 אַתְרֵיתִי. מִכָּל, זִרְעֵית אֶרְעָא. עַל כֵּן, אֶסְעַר עֲלִיכּוֹן. יְת, כָּל חוֹבֵיכּוֹן:
 יד הֵיילְכוּ שָׁנִים יַחְדָּו בְּלַתִּי אִם-נוֹעְדוּ: הֵיילְכוּן תְּרִין, כַּחְדָּא.
 אֱלֹהִין, אִם אִזְדַּמְנוּ: טו הֵיִשְׁאֲג אַרְיָה בַּיַּעַר וְטָרַף אֵין לוֹ
 הֵיִתֵן כְּפִיר קוֹלוֹ מִמְעַנְתּוֹ בְּלַתִּי אִם-לְכָד: הֵינְהוּם אַרְיָא,
 בְּחַרְשָׁא. וְצִיד, לִית לִיהּ. הֵיִרִים בֵּר אַרְיִין קְלִיָּהּ, מִמְּרַבּוּעֵיתִיהּ. אֱלֹהִין,
 אִם אַחַד: טז הַתְּפוּל עֶפּוֹר עַל-פַּח הָאָרֶץ וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ
 הֵיַעֲלֶה-פַח מִן-הָאָדָמָה וְלָכוֹד לֹא יִלְכוּד: הַתְּפוּל עֶפּוֹרָא,
 בְּקָלָא עַל אֶרְעָא. וְצִיד, לִית לָהּ. הֵיִשׁוֹר קָלָא, מִן אֶרְעָא. וּמִיחַד, לֹא
 יִיחַד: יז אִם-יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יַחְרְדוּ אִם-תִּהְיֶה

רָעָה בְּעִיר וַיְהוּה לֹא עָשָׂה: אִם יִתְקַע שׁוֹפָרָא בְּקִרְתָּא, בְּלֹא זְמִינְיָה. וְעַמָּא דְּבַהּ, לֹא יִזְעֻזְעוּן. אִם תְּהִי בִשְׂתָא, בְּקִרְתָּא. וּמִן קָדָם יְיָ, לֹא אֶתְעִבִידַת: ^{יח} כִּי לֹא יַעֲשֶׂה אֲדָנִי יְהוּה דְּבָר כַּי אִם-גְּלַה סוּדוֹ אֶל-עַבְדֵי הַנְּבִיאִים: אַרִי לֹא כְּשָׂרִין, פִּתְגָמִין דְּמֵתְעַבְדִין. קָדָם, יְיָ אֱלֹהִים. אֱלֹהִין, גְּלִי רִזְיָה. לְעַבְדוּהִי, נְבִיאִיא: ^{יט} אַרִיָּה שָׂאג מִי לֹא יִירָא אֲדָנִי יְהוּה דְּבָר מִי לֹא יִנְבֵּא: אַרִיא נְהִים, מִן לֹא יִדְחַל. יְיָ אֱלֹהִים, מִלִּיל. מִן לֹא יִקְבִיל, נְבוֹאָתָא:

(גְּאֲלֵנוּ יְהוּה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרָקְנָא. יְיָ עֲבָאוֹת, שְׁמִיָּה. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

על דא יתברך וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם, וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיא:

זולק הדקדוק: ^ט יי' דְּבָר. הבי"ת בסגול בכל ספרי תימן:

דגו לזנחת שבת ושני וחמישי

דְּדָרְדָר מִקְצָא

תפסיר רס"ג

מא א) פְּלִמָּא מְצִיתָא סְנִתִין
חֵאִילְתִין. רֵאִי פִרְעוֹן. כְּאַנְה
וְאַקְף עֲלִי שֵׁאֲטִי אֲלֵנִיל:

מֵאָה וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם
יָמִים וּפִרְעָה חָלַם וְהֵנָּה
עֹמֵד עַל-הַיָּאֵר: וְהוּה. מְסוּף

תרתין שנין. ופרעה חלים. והא קאים על נהרא: ב וְהֵנָּה מִן-

— רש"י —

מא 6 וַיְהִי מִקֵּץ. בתרגומו מסוף, וְכַל לְשׁוֹן הָאָרְץ עֲשׂוּיִם יְאֻרִים יְאֻרִים בִּיְדֵי אָדָם קָץ סוּף הוּא: עַל הַיָּאֵר. כֹּל שְׂאֵר נְהָרוֹת וְנִילוּס עוֹלָה בְּתוֹכָם וּמִשְׁקָה אוֹתָם, לְפִי שְׂאִין אִינָם קְרוּוִין יְאֻרִים חוּץ מִנִּילוּס, מִפְּנֵי שְׂכַל גְּשָׁמִים יוֹרְדִין בְּמִצְרַיִם תְּדִיר כְּשֵׂאֵר אֲרָצוֹת:

זולק הדקדוק: א ופרעה חלים. תרגום חלים לשון הווה. שעל כן דרשו מכח זה רז"ל שהיה חולם כל השנתים הללו ע"ש: